

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

TVORBA ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Vypracovala: Lenka Peterková

Vedoucí práce: Mgr. Eva Svobodová

České Budějovice 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Dále prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č.111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce.

Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 22. 3. 2015

Lenka Peterková

Poděkování

Chtěla bych na tomto místě poděkovat především vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Evě Svobodové za trpělivost, metodické vedení, a také za morální a psychickou podporu po dobu celého studia. Dále chci poděkovat všem vyučujícím, kteří nám svým profesionálním přístupem vytvořili optimální studijní podmínky.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá problematikou tvorby školního vzdělávacího programu v pedagogické praxi. V teoretické části jsou uvedeny kurikulární dokumenty, ze kterých vycházejí předpisy pro tvorbu školních vzdělávacích programů, a popsány zásady pro tvorbu školních vzdělávacích programů pro předškolní vzdělávání. V praktické části se práce zabývá zkušenostmi s tvorbou školních vzdělávacích programů. Formou dotazníkové metody a metody rozhovoru se snaží popsat problémy s tvorbou a zmapovat případné požadavky na metodickou pomoc pro příští práci.

KLÍČOVÁ SLOVA

Kurikulum, Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, Třídní vzdělávací program

ABSTRAKT

This bachelor dissertation thesis deals with the matters concerning formation of scholastic educational scheme in pedagogical practice. In the theoretical part I enclose the curricular documents that are the base for regulations from which the schooling educational programmes are created. In this part there are also described the principles that form the schooling educational programmes for pre-school education.

The practical part of my dissertation work deals with the actual experiences with formation of scholastic educational syllabus / programmes. Via method of questionnaires and dialogue this thesis is trying to describe the problems that might arise within the above mentioned formation of the programmes. The main aim is also to chart possible requirements for methodical assistance in following studies.

KEY WORDS:

Curriculum, General educational program for pre-school education, Schooling educational program for pre-school education, Class educational program.

Obsah

Úvod.....	- 8 -
I. TEORETICKÁ ČÁST	- 9 -
1 Kurikulum.....	- 9 -
1.1 Vysvětlení pojmu.....	- 9 -
1.2 Širší pojetí kurikula	- 10 -
1.2.1 Formální kurikulum.....	- 11 -
1.2.2 Neformální kurikulum.....	- 11 -
1.2.3 Skryté kurikulum	- 12 -
1.2.4 Rodinné kurikulum.....	- 12 -
1.3 Užší pojetí kurikula	- 12 -
1.3.1 Rovina plánovací	- 13 -
1.3.2 Rovina realizační	- 13 -
1.3.3 Rovina evaluační	- 14 -
2 Systém kurikulárních dokumentů.....	- 14 -
2.1 Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020.....	- 14 -
2.2 RVP	- 16 -
2.3 RVP PV	- 16 -
2.3.1 Hlavní principy RVP PV.....	- 16 -
2.3.2 Úkoly předškolního vzdělávání	- 17 -
2.3.3 Specifika předškolního vzdělávání, metody a formy práce	- 18 -
2.3.4 Cíle předškolního vzdělávání	- 18 -
3 Kurikulární dokumenty na školní úrovni.....	- 20 -
3.1 Školní vzdělávací program.....	- 20 -
3.1.1 Identifikační údaje o MŠ	- 20 -
3.1.2 Obecná charakteristika školy	- 21 -
3.1.3 Charakteristika vzdělávacího programu	- 21 -
3.1.4 Podmínky vzdělávání	- 21 -
3.1.5 Organizace vzdělávání	- 22 -
3.1.6 Obsah vzdělávání	- 23 -

3.1.7	Evaluace	- 23 -
3.1.8	Kvalita školního vzdělávacího programu	- 24 -
3.2	Třídní vzdělávací program	- 24 -
II.	PRAKTICKÁ ČÁST	- 25 -
1	Výzkum.....	- 25 -
1.1	Metody a prostředky výzkumu	- 25 -
1.2	Charakteristika výzkumu	- 26 -
1.3	Stanovení výzkumných otázek	- 26 -
2	Vyhodnocení výzkumu.....	- 27 -
3	Výsledky výzkumu	- 43 -
4	Diskuse	- 43 -
	Závěr	- 44 -
	Použitá literatura	- 45 -
	Seznam zkratk	- 47 -
	Seznam obrázků.....	- 48 -
	Seznam příloh	- 49 -

ÚVOD

Pracuji v mateřské škole již několik desítek let a přesto si nemyslím, že všechno o mateřských školách vím. Ač sama nejsem a nikdy jsem nebyla ředitelkou, přesto se s mnoha setkávám na různých seminářích, vzdělávacích akcích a v neposlední řadě i zde na fakultě při studiu. Zajímavé je, že se při společných debatách stále dokola objevuje téma tvorby školního vzdělávacího programu. Podle platného školského zákona č. 561/2004 Sb. má každá mateřská škola povinnost tvořit Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále ŠVP PV). V platnosti je tato povinnost již osmým rokem. Ředitelky a učitelky k tvorbě programu přistoupily s odpovědností sobě vlastní a možná právě proto se neustále ptají, zda tento dokument mají správně, zda se shoduje s pravidly pro tvorbu tohoto dokumentu, zda bude dostatečně funkční pro výchovnou práci všech učitelek a v neposlední řadě, zda bude dostačující i pro kontrolní orgány.

ŠVP umožňuje pedagogům, aby do něj přinesli své tvůrčí nápady, aby realizovali cíle, které považují za důležité pro lokalitu, kde se nachází jejich škola, pro určitou skupinu obyvatel, která má svá specifika. Ze školního vzdělávacího programu by měla být jasná filozofie, podle které se bude výchova a vzdělávání uskutečňovat tak, aby byla pro děti přínosná a vytvořila jim kvalitní základy pro celoživotní vzdělávání.

Ředitelky a učitelky mateřských škol jsou tvořivé, svou práci chápou často jako poslání, věnují svým školám a hlavně dětem spoustu energie a svého volného času. Je mezi nimi stále dost těch, které si mnohdy neví rady se psaním dokumentů, které by jim měly výchovnou práci usnadnit. Začalo mě toto téma zajímat, proto jsem se zaměřila na zmapování aktuální situace a zjišťovala, zda by přivítaly nějakou metodickou pomoc při tvorbě svých školních vzdělávacích programů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 KURIKULUM

Slovo kurikulum se začalo objevovat v zahraniční pedagogice od 60. let 20. století, zejména v Anglii. „Výraz Curriculum se používá běžně mezi pedagogy v anglicky mluvících zemích. Je odvozen z latinského slova currere, které znamená běžeti. Do jazykového užívání se skoro všude začlenil výraz curriculum vitae = doslova: průběh života. Pedagogický termín má s tímto původním významem (běh, průběh) mnoho společného, ale zároveň obsahuje i speciální, odborné významy.“ (Průcha, 2009)

1.1 Vysvětlení pojmu

U nás se začalo slovo kurikulum objevovat v souvislosti se vzděláváním po roce 1989 a podle Průchy et al. (1995) se *rozlišují tři základní významy pojmu*:

- *vzdělávací program, projekt, plán*
- *průběh studia a jeho obsah*
- *obsah veškeré zkušenosti, kterou žáci získávají ve škole a v činnostech ke škole se vztahující, její plánování a hodnocení*

Walterová (1994 in Syslová 2012, str. 208) používá pro charakteristiku pojmu vymezení, kdy *kurikulum zahrnuje komplex problémů vztahujících se k vyřešení otázek*:

- *PROČ (smysl, hodnoty, funkce a cíle vzdělávání)* /
- *KOHO (které subjekty vzdělávání)* /
- *V ČEM (jakým obsahem)* /
- *JAK (vzdělávací strategie)* = VZDĚLÁVAT?
- *KDY (časový faktor)* /
- *ZA JAKÝCH PODMÍNEK (v jakém vzdělávacím prostředí)* /
- *S JAKÝMI EFEKTY (s jakými očekávanými výsledky)* /

Podle Opravilové (2003) tento pojem znamená pohyb určitým směrem, po určité cestě, který doprovází vývoj dítěte a vede k určitému cíli.

Bečvářová (2003 in Syslová 2012, str. 208) vymezuje *kurikulum v předškolním vzdělávacím období* jako:

- *vzdělávací program – vymezení směru, délky a cíle cesty*
- *obsahovou náplň – kudy cesta povede s možností zastavení, zrychlení, zpomalení*
- *dosažený výsledek – celkový osobnostní vývoj dítěte*

1.2 Širší pojetí kurikula

Vezmeme-li v úvahu pojem kurikulum ze širšího hlediska, dojdeme k rozdělení, které uvádí Parmová (in Syslová 2012, str.209):

Nejčastěji se rozlišují tyto podoby a formy kurikula:

- *Zamýšlené (plánované)*
- *Realizované ve školním prostředí*
- *Žáky osvojené*

Jiné dělení kurikula je možné chápat jako návod, podle kterého se můžeme postupně orientovat v plánování výchovné práce:

- *Doporučené (dokument, který řeší základní koncepční otázky kurikula)*
- *Předepsané (oficiální dokument, který je závazný pro určité typy škol nebo pro celý vzdělávací systém)*
- *Realizované (to, co učitel skutečně realizuje ve třídě)*
- *Podpůrné (učebnice, časové dotace, zaměstnanci školy, vzdělávání učitelů, vybavení školy, které podporuje realizaci předepsaného kurikula)*
- *Hodnocené (převedené do podoby testů, zkoušek a dalších nástrojů měření)*
- *Osvojené (to, co se žáci skutečně naučí)*

V mateřských školách nejvíce známé a nejvíce používané dělení na formální, neformální, skryté a rodinné kurikulum podle Váchové (2010).

1.2.1 Formální kurikulum

Formální kurikulum je vzdělávací program, podle kterého se uskutečňuje vzdělávání, a to na všech stupních škol. Obsahuje cíle, jejich záměry a výstupy, kterých by žáci na konci vzdělávacího období měli dosahovat. Jsou formulovány v podobě rámcových cílů jako univerzálních záměrů předškolního vzdělávání. Dále v podobě klíčových kompetencí, které vyjadřují výstupy, kterých by mělo být dosaženo, v podobě dílčích cílů v jednotlivých oblastech a jejich dílčích výstupů. Ve vzdělávacím programu jsou vymezeny prostředky a organizace vzdělávání, tedy jakou metodou a jakým způsobem k cíli děti dovést. V neposlední řadě zahrnuje podmínky konkrétního prostředí, ve kterém se vzdělávání uskutečňuje. Součástí plánování je i následná kontrola výuky, čili evaluace.

1.2.2 Neformální kurikulum

Neformální kurikulum je nedílnou součástí vzdělávání a patří sem mimoškolní a mimotřídní aktivity a plánované, či neplánované akce, které organizuje škola. Za mimotřídní aktivity je možné považovat různá neformální společná setkávání s rodiči dětí, společné výlety na zajímavá místa v okolí. Významné jsou plánované návštěvy kulturních akcí, setkání se zajímavými lidmi. Na vyšších stupních škol do neformálního kurikula řadíme i domácí přípravu žáků na vyučování.

1.2.3 Skryté kurikulum

Skryté kurikulum se může nazývat také klima školy. Vystihuje celkovou atmosféru školy. Jaké jsou vztahy mezi dětmi navzájem, mezi dětmi a učiteli, mezi všemi zaměstnanci školy, mezi pedagogy a rodiči. Jaká panuje ve výchovně vzdělávacím zařízení nálada, jaká je celková důvěra mezi zúčastněnými, velkou mírou ovlivňuje výkony nejenom dětí, ale i ostatních zúčastněných. I zdánlivě nezúčastněný návštěvník pocítí atmosféru ve škole během krátké doby.

1.2.4 Rodinné kurikulum

Rodinné kurikulum zahrnuje celkové zázemí rodiny, ve které dítě vyrůstá. Pro zdárný psychický, i fyzický vývoj dítěte, je velice důležité, aby vyrůstalo v harmonické rodině, v mělo pocit bezpečí a lásky. Způsob, jakým je dítě vychováváno, jak je vedeno a jakým životním stylem rodina žije, ovlivňuje vztah dítěte ke škole, ke vzdělávání a k životu vůbec. Může napomáhat nebo naopak bránit optimálnímu rozvoji dítěte.

1.3 Užší pojetí kurikula

V tomto pojetí kurikula můžeme charakterizovat tři roviny – plánovací, realizační a evaluační, které jsou navzájem propojené a navzájem se ovlivňují. Plánování je nezbytné proto, aby pedagogové mohli realizovat záměry a výchovné cíle. Evaluací vyhodnotí realizované činnosti a podle toho naplánují další postupy výchovně vzdělávací práce. RVP PV se věnuje všem třem rovinám, stejně tak i následný školní vzdělávací program, který je v souladu s RVP PV.

1.3.1 Rovina plánovací

Tato projektová rovina se opírá o základní legislativní normy jako je Ústava, Listina základních lidských práv a svobod, Deklarace práv dítěte, školská legislativa. (Opravilová in Vedení MŠ, 1999). Automaticky se předpokládá dodržení obecných vyšších norem v těchto dokumentech obsažených. Ve chvíli, kdy začneme plánovat, musíme si předem pojmenovat podmínky, ze kterých můžeme vycházet. Předem si stanovíme přehled cílů a stanovíme prostředky a cesty, jejichž prostřednictvím chceme těchto cílů dosáhnout. Plánování výrazným způsobem ovlivňuje výchovně vzdělávací práci a její výsledky. Takovéto plánování však musí být v souladu s kurikulárním dokumentem, pro mateřské školy závazným RVP PV, na školní úrovni pak se ŠVP PV. Plánování je znakem profesionality a odpovědnosti pedagoga.

1.3.2 Rovina realizační

Tato rovina odráží, co se z plánovaných záměrů uskutečňuje. Dokumentuje konkrétní práci učitelky, svědčí o příležitostech, které si vytváří a představuje její osobitý způsob výchovně vzdělávacího působení (Opravilová in Vedení MŠ, 1999). Znamená to, že učitelka plány již realizuje prostřednictvím praktických činností s dětmi, a to v průběhu celého dne. Měla by usilovat o naplnění cílů i při běžné komunikaci s dětmi, v jídelně, při volné hře, při odpočinku a při pobytu venku. *Drobné pedagogické epizody, které vznikají během dne, mohou mít pro vzdělávání dítěte zásadně větší význam než promyšleně naplánovaná a učitelkou řízená činnost* (Tvorba a inovace ŠVP, str. 4). Přitom je důležité, aby měla na zřeteli individuální potřeby každého dítěte. Pouze tak bude realizace plánování efektivní. Proto se realizace může lišit od plánu. Například když se narodí někomu sourozenec, je plný dojmů a potřebuje o tom s dětmi mluvit. Pružně by učitelka měla reagovat změnou plánu a tématu činností, ze vzniklé situace vytěžit ve smyslu naplňování cílů RVP PV. Z toho vyplývá nezbytnost třetí roviny kurikula.

1.3.3 Rovina evaluační

Tato rovina ukazuje na to, jak úspěšná byla realizace kurikula, i na funkčnost plánu. (Váchová in Svobodová, 2010). Evaluace představuje nejvíce diskutovaný problém. Výsledky u malých dětí často nejsou vidět hned, vyžadují dlouhodobější pozorování. Představa o výsledku bývá často subjektivní. Pro někoho je dostatečným výsledkem, že dítě poslechne, pro dobrého pedagoga je důležitá schopnost aktivně a tvořivě pracovat, spolupracovat se skupinou dětí. Mateřská škola nemá pevně stanoven vzdělávací standart, pouze formulované očekávané výstupy, kterých by mělo dítě při opouštění mateřské školy dosáhnout. Je důležité si při hodnocení uvědomit, čeho jsme dosáhli, jaké kompetence si děti osvojovaly, zda jsme splnili určené cíle nebo jsme se odchýlili od plánovaného tématu a plnili úkoly jiné. Pak je potřeba původní plány zařadit do dalšího období a plnit je prostřednictvím tématu jiného.

Tyto tři roviny se navzájem prolínají a nelze od sebe oddělit. Potom by kurikulum ztratilo svou funkčnost.

2 SYSTÉM KURIKULÁRNÍCH DOKUMENTŮ

Kurikulární dokumenty jsou rozděleny do dvou kategorií. Jednu kategorii tvoří kurikulární dokumenty na úrovni státu a druhou kategorií jsou dokumenty na úrovni různých typů škol.

2.1 Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020

V České republice plnil v uplynulé dekádě úlohu dokumentu vymezujícího obecný základ vzdělávací politiky *Národní program rozvoje vzdělávání* z roku 2001. Tato tzv. *Bílá kniha* vznikla na přelomu tisíciletí jako výsledek široké společenské diskuze a mnohé z jejích myšlenek lze považovat za aktuální dodnes.

V poslední době se však objevila řada významných podnětů vyzývajících tvůrce vzdělávací politiky k důkladnému prověření východisek, na jejichž základě se vzdělávací systém rozvíjí. Po důkladném prozkoumání a zhodnocení současného stavu vzdělávací soustavy v České republice vznikl zcela nový dokument nazvaný *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020*. Od roku 2001, kdy vznikla Bílá kniha vzhledem k prudkému rozvoji všech společenských oblastí, se stala dokumentem zastaralým, nevyhovujícím s ohledem na nové, současné podmínky. Dalším důvodem, které vedlo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy k přípravě nového rámce vzdělávací politiky, byly výsledky nezávislé evaluace. Ta doložila, že v některých oblastech nebyly mnohé cíle vůbec naplněny, řada záměrů byla uskutečněna v jiné podobě než bylo původně zamýšleno nebo nebylo uskutečněno vůbec.

Ukázalo se, že je potřeba se zaměřit na podporu celoživotního učení, které by mělo být financováno ze státního rozpočtu, ale i z prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů. *Ve vzdělávacím systému vzrůstala v uplynulých letech nejistota, oslabuje se vzájemná důvěra mezi jednotlivými aktéry ve vzdělávání, kterou lze považovat za jeden z předpokladů úspěšného rozvoje vzdělávacího systému v České republice.* (Strategie 2020) Předkládaný dokument vychází z toho, že by se rozvoj vzdělávací soustavy měl opírat o obecný rámec, kterému budou podřízeny další koncepce a opatření. Strategie je tedy koncipována jako obecný základ.

Podle Strategie se vzdělávání nachází v popředí zájmu společnosti, je považováno za významnou hodnotu, proto se vzdělávací politika zaměří mimo jiné na zavedení povinného posledního roku předškolní docházky, cíleně se zaměřit na děti ze skupin a lokalit ohrožených sociálním vyloučením. Dále je v zájmu zkvalitnění diagnostiky potíží dětí a tím eliminování odkladů školní docházky a provázání s přípravnými třídami na základních školách, systematické posilování sítě mateřských škol a jejich kapacit. Nutné je posilování výchovné a vzdělávací funkce alternativních forem péče o děti, navrhnout řešení péče o děti mladší tří let.

2.2 RVP

Podle znění školského zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání se RVP stal dokumentem směrodatným pro všechny stupně vzdělávacích institucí. Tímto zákonem se zrovnoprávňuje předškolní vzdělávání a mateřské školy jsou zařazeny do systému školské soustavy. Pro každý stupeň školy byl speciálními týmy odborníků vytvořen rámcový vzdělávací program (dále RVP), který v obecné rovině specifikuje cíle, záměry a metody vzdělávání jednotlivých typů škol.

2.3 RVP PV

Pro předškolní zařízení je závazným dokumentem pro výchovnou práci Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále RVP PV). Určuje společný rámec pro vytváření a realizaci vlastního školního vzdělávacího programu. Je směrodatným dokumentem nejen pro předškolní zařízení, ale také pro jejich zřizovatele i jejich odborné a sociální partnery. Vymezuje hlavní požadavky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku. Jsou závazná pro mateřské školy běžného typu, i pro mateřské školy s programem upraveným podle speciálních potřeb dětí, pro přípravné třídy základních škol a pro všechny další instituce zařazené do sítě škol a školských zařízení. (RVP PV 2004, str. 6)

2.3.1 Hlavní principy RVP PV

Jedním z nejvýznamnějších principů je akceptování vývojového hlediska dětí předškolního věku. Vývojové hledisko se musí promítat ve všech činnostech vzdělávací práce. To znamená, že se musí brát zřetel na jednotlivce v plánování obsahu, forem a metod vzdělávání. Jednotlivé děti mají různé možnosti a potřeby vzhledem k jejich

individuálním zvláštnostem a každé plánování výchovně vzdělávací práce musí umožňovat stejné podmínky pro vzdělávání. RVP PV se zaměřuje na vytváření základů klíčových kompetencí, kterých by mohly děti předškolního věku dosáhnout. RVP PV zajišťuje srovnatelnou kvalitu jednotlivých programů mateřských škol, neomezuje jedinečnost jednotlivých mateřských škol a zároveň zajišťuje srovnatelnost v plánování. Zároveň ale nesvazuje jednotlivá zařízení ve využívání různých forem a metod vzdělávání. Každá mateřská škola se může přizpůsobit svým specifickým podmínkám, podmínkám regionu, ve kterém se nachází, může využít nabídky místních organizací pro vytváření dlouhodobějších projektů nebo programů a vtahovat tím děti a jejich rodiče do dění v místě jejich bydliště.

2.3.2 Úkoly předškolního vzdělávání

Úkolem institucionálního předškolního vzdělávání je doplňovat rodinnou výchovu a pomáhat zajistit dítěti prostředí s dostatkem podnětů k jeho aktivnímu rozvoji a učení. Předškolní vzdělávání by mělo obohacovat denní program dítěte, poskytovat odbornou péči, aby se vzdělávání dítěte uskutečňovalo na promyšleném, odborně podepřeném a lidsky a společensky hodnotném základě. Zprostředkovávat dětem příležitosti tak, aby prožitý čas v mateřské škole byl pro dítě radostí, příjemnou zkušeností a zdrojem dobrých základů do života i vzdělávání. Podle poznatku lékařů, psychologů i pedagogů většina toho, co dítě prožije v prvních letech života, co z podnětů přijme, je trvalé. Rané zkušenosti se v jeho životě zhodnotí a najdou své uplatnění.

Předškolní vzdělávání má usnadňovat dítěti jeho další životní a vzdělávací cestu. Úkolem je rozvíjet osobnost dítěte, podporovat tělesný vývoj, napomáhat v chápání okolního světa, motivovat k dalšímu učení a žít ve společnosti ostatních podle norem a hodnot v dané společnosti uznávaných. Důležitým úkolem je vytvářet dobré předpoklady pro další vzdělávání tím, že budou maximálně podporovány individuální rozvojové možnosti dětí. Na základě každodenního styku s dětmi a jejich rodiči může předškolní vzdělávání plnit také funkci diagnostickou, která pomůže včasněmu

odhalení specifických problémů, například nerovnoměrný vývoj, a tím poskytovat včasnou speciálně pedagogickou péči.

2.3.3 Specifika předškolního vzdělávání, metody a formy práce

V předškolním věku jsou mezi dětmi přirozené jednak osobnostní rozdíly, jednak i rozdíly v jejich individuálních výkonech. Tyto rozdíly jsou přirozené a samozřejmé, a to nejen u dětí předškolního věku. A právě proto se metody a formy práce zcela podřizují těmto vývojovým fyziologickým, kognitivním, sociálním a emocionálním potřebám. Pedagogické působení vychází z pozorování a uvědomění si individuálních potřeb a zájmů dítěte, každé dítě je stimulováno, citlivě podněcováno k učení a pozitivně motivováno k vlastnímu vzdělávacímu úsilí.

V předškolním vzdělávání je kladen důraz na osobnost dítěte a na jeho osobnostní vývoj. Každý jedinec má jiné schopnosti a učební předpoklady a formy a metody práce by měly být voleny tak, aby pro každého jedince byly rozvíjející, zajímavé a vedly k radosti z poznávání. Výhoda pro vzdělávací činnosti v předškolním zařízení je časová variabilita. Jednotlivé činnosti nejsou nijak časově ohraničeny a děti se jim mohou věnovat jak dlouho chtějí. Pokud jsou témata pro děti zajímavá, mohou se hledat další možná řešení, činnosti a aktivity. Vzhledem k uplatňování prožitkového a situačního učení, jsou pro děti prožité situace intenzivní a srozumitelné, snáze pochopí souvislosti, a tím se učí dovednostem a poznatkům.

2.3.4 Cíle předškolního vzdělávání

Cíl je něco, čeho chceme dosáhnout. V osobním životě to může být třeba spokojená rodina, v zaměstnání například uznání šéfa. S dosažením cílů je spojena i představa, co a jak udělat pro jejich naplnění. Při plánování výchovné práce je nutné si určit nejenom cíle, které chceme plnit, ale také si uvědomit, jakým způsobem a za jakých podmínek chceme daných cílů dosáhnout. V RVP PV jsou uvedeny čtyři cílové

kategorie: *cíle v podobě záměrů a cíle v podobě výstupů, a to nejprve na úrovni obecné a následně pak na úrovni oblastní. (Šmelová et al. 2010, str. 40-41)*

Úroveň obecná obsahuje:

- *rámcové cíle, které vyjadřují univerzální záměry předškolního vzdělávání.*
- *klíčové kompetence představující výstupy, tzn. obecnější způsobilosti, dosažitelné v předškolním vzdělávání.*

Úroveň oblastní obsahuje:

- *dílčí cíle, sledující konkrétní záměry dané vzdělávací oblasti, vyjadřují co by měl pedagog v průběhu předškolního vzdělávání sledovat, co by měl u dítěte podporovat.*
- *dílčí výstupy, čili poznatky, dovednosti, postoje a hodnoty, které jsou stanoveny v souladu s dílčími cíli, říkají nám, co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže.*

Rámcové cíle představují nejobecnější směr pedagogického působení ve třech oblastech. Učitelka by měla sledovat

1. Co se dítě právě teď učí?,
2. S jakou hodnotou se právě setkává?,
3. Jaký má prostor pro samostatnost?

Tyto tři otázky by si měla učitelka klást při jakékoliv činnosti během celého dne. Z těchto rámcových cílů vycházejí klíčové kompetence, které by si dítě mělo osvojovat podle svých individuálních možností a schopností.

Klíčové kompetence jsou jakési výstupy v podobě vědomostí, dovedností a postojů, kterých by dítě mělo dosáhnout na konci předškolního období a jsou definovány těmito pěti oblastmi:

1. kompetence k učení
2. kompetence k řešení problémů
3. kompetence komunikativní
4. kompetence sociální a personální
5. kompetence činnostní a občanské

3 KURIKULÁRNÍ DOKUMENTY NA ŠKOLNÍ ÚROVNI

V návaznosti na státní kurikulum RVP PV je povinnost ředitelek mateřských škol plánovat vzdělávání dětí písemnou formou a vytvářet Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Tvorba ŠVP PV je práce kolektivní, na jeho konečné podobě se podílí všechny zaměstnanci mateřské školy, především zaměstnanci pedagogičtí. Vzhledem k nutnosti plánování vzdělávacích činností je potřeba, aby si v každé třídě učitelky vytvořily svůj Třídní vzdělávací program, který se vztahuje na konkrétní děti a na konkrétní podmínky té které třídy.

3.1 Školní vzdělávací program

E. Svobodová (in Syslová 2012, str. 218) uvádí, že ŠVP je dokument, který by měl formulovat obsah a formy vzdělávání v podmínkách konkrétní školy tak, aby se při jeho realizaci uplatnila vlastní tvořivost všech pedagogů, kteří na škole působí. Stále více také zajímá rodiče, neboť těm dává návod, kterou školu podle ŠVP vybrat pro své dítě, která je jim svým vzdělávacím programem blízká. O obsahu ŠVP PV se zmiňují v dalších kapitolách této práce.

3.1.1 Identifikační údaje o MŠ

Titulní strana ŠVP PV bývá graficky upravená, často i s ilustrací a názvem programu. Někdy obsahuje i datum zpracování a projednání na pedagogické radě, číslo jednací. Hned po obsahu, který popisuje a usnadňuje orientaci v dokumentu jsou zařazeny tyto povinné údaje: název a adresa školy, telefonní a elektronické spojení, adresy případných odloučených pracovišť, zřizovatel školy, jméno a titul ředitele a zpracovatele programu, platnost dokumentu. Dále zde bývají uvedena data, kdy byli s dokumentem seznámeni rodiče a zřizovatel.

3.1.2 Obecná charakteristika školy

V této části je uvedeno vše, co je pro naši školu důležité a co ovlivňuje její specifiku. Může to být historie školy, její vývoj a současný stav, informace o lokalitě, o velikosti budovy a uspořádání tříd, stručný popis okolí, které škola využívá. Zde také může být uvedeno, s kým škola spolupracuje, jaké má případně partnery, jakého projektu je součástí.

3.1.3 Charakteristika vzdělávacího programu

Jak již název kapitoly napovídá, zde by se mělo jasně popsat, jakým směrem se bude výchovně vzdělávací práce dané školy ubírat. Pedagogové by měli *školní vzdělávací program dobře představit. Vyjádřit, jakým způsobem a jakými prostředky tyto cíle konkrétně naplní, a tedy jakou cestou chce k těmto cílům jít.* (Manuál 2005, str. 10) Podle Svobodové in Syslová 2012 je dobré pojmenovat vizi školy, ze které by mělo být patrné, jakými prostředky by v dané mateřské škole chtěli dosáhnout vytyčených cílů a záměrů. Jinou možností je pojmenovat svou filozofii školy, ze které vycházejí cíle a záměry, popíše zásady, principy, formy a metody práce, kterými chtějí naplnit své záměry.

3.1.4 Podmínky vzdělávání

Tato část programu obsahuje sedm oblastí, které by měly vystihovat:

- aktuální stav **věcného vybavení** školy, to znamená například dostatek pomůcek, jejich uložení, dostupnost pro děti i pedagogy, vyhovující prostory, nábytek, úprava interiéru školy, vybavení školní zahrady
- dodržování správné **životosprávy** dětí, tedy, jak je zabezpečeno stravování, zajištěn pravidelný rytmus s ohledem na specifické potřeby dětí a rodiny, zda děti mají dostatek volného pohybu v interiéru i na čerstvém vzduchu

- jaké jsou **psychosociální podmínky** v mateřské škole, jak se zde cítí děti, ale i dospělí, jak probíhá adaptace nově přichozích dětí, respektování potřeb dětí i dospělých, jaký je pedagogický styl pracovníků školy, působení na děti
- jakou **organizaci** zvolila škola pro zajištění chodu zařízení, v jakém čase děti pobývají v mateřské škole, jakým způsobem se děti mohou adaptovat na nové prostředí, zda je dbáno na soukromí dětí, jakým způsobem se plánuje výchovná práce
- způsob **řízení** mateřské školy, vymezení povinností, pravomocí a úkolů všech pracovníků školy, způsob předávání informací, uskutečňování porad, spolupráce s rodiči, s různými institucemi, organizacemi a odborníky
- jaká je **odborná způsobilost** jednotlivých pracovníků školy, je-li zajištěn jejich profesní růst, jakým způsobem je zajištěna spolupráce se specializovanými odborníky jako je logoped, speciální pedagog, poradenský psycholog apod.
- jakým způsobem se rozvíjí **spolupráce a rodiči**, zda jsou rodiče bráni jako partneři, zváni na společné akce, zda se mohou podílet na chodu školy

3.1.5 Organizace vzdělávání

Vzhledem k různorodosti možného uspořádání chodu školy je třeba v ŠVP PV popsat systém opatření, forem práce, principů a postojů. Nesmí chybět vnitřní uspořádání školy, jako je např. celkové rozložení tříd, včetně podmínek pro přijímání a zařazování dětí do tříd. Charakteristiky jednotlivých tříd by měly přiblížit jejich zaměření, metody a formy práce vzhledem k věku dětí a jejich potřebám. Je důležité uvést vnitřní režim školy, obvyklý denní program, například příchody a odchody dětí, pobyt venku, stravování a flexibilita jednotlivých organizačních prvků. Dále je žádoucí popsat systém pravidelného spojování tříd, nabídku celoškolských akcí a aktivit plánovaných ve školním roce. Mělo by zde být uvedeno i to, jaké požadavky jsou na učitelky, ale i na provozní pracovníky kladeny, jakým způsobem budou učitelky v jednotlivých třídách plánovat, jaké jsou zásady pro vzájemnou spolupráci s rodiči.

3.1.6 Obsah vzdělávání

Tento oddíl ŠVP PV slouží především učitelkám, které se jím řídí ve tvorbě vlastních třídních programů, čili vzdělávací nabídky. Podle RVP PV mají tvořit obsah vzdělávání integrované bloky. Umožňují uspořádat učivo do ucelených částí, které přirozeně skloubí základní požadavky na vzdělávání dětí předškolního věku a zároveň podá dítěti ucelené informace pomocí blízkého a srozumitelného tématu. Integrované bloky mohou mít podobu integrovaných celků, projektů nebo programů. Mohou být různě rozsáhlé, dlouhodobějšího charakteru nebo vytvořené na krátký časový úsek. Důležitý je jejich společný znak - vnitřní propojení určitým tématem a bohatá nabídka činností, která vede k naplňování cílů a rozvoji kompetencí. Zaměření těchto bloků by mělo vycházet z přirozené potřeby a zájmu dětí, vyhovovat věku, sociálním zkušenostem a vývojové úrovni. Integrované bloky by měly být velice široké, aby neomezovaly kreativitu samotných učitelek, poskytovaly zajímavé podněty k různorodým činnostem a nebyly ohraničeny časovým prostorem. Není určeno, kolik integrovaných bloků má v ŠVP být, ale měly by nést hlavní myšlenku vize vzdělávacího zařízení.

3.1.7 Evaluace

Nedílnou součástí ve výchovně vzdělávací práci je evaluace. Mateřské školy nepracují podle normativního dokumentu, vytvářejí si svůj vlastní výchovný program a proto je potřeba sledovat výsledky vzdělávání, získávat zpětnou vazbu pravidelným hodnocením systému uvnitř školy, ale i v rámci třídy a jednotlivých pedagogů. V ŠVP PV musí být zpracován evaluační přehled, který obsahuje informace o tom, jak škola a její pedagogové pracují se zpětnou vazbou. Přehled by měl obsáhnout evaluační činnosti na úrovni školy, na úrovni tříd a na úrovni plnění jednotlivých záměrů a cílů, to znamená sledovat rozvojové a učební pokroky jednotlivých dětí. Každá škola by si měla vypracovat evaluační plán, který popíše systém, jakým evaluace uvnitř školy

funguje. Vytvořením časového plánu s konkrétními otázkami, technikami a určením zodpovědných osob, získají pedagogové přehled o své práci a vedoucí pracovníci přehled o plnění úkolů svěřených ostatním zaměstnancům.

3.1.8 Kvalita školního vzdělávacího programu

Neméně důležitým článkem v RVP PV je kapitola o kvalitě ŠVP. Podle tohoto závazného dokumentu se ředitelky mohou dozvědět, jaké společné znaky by měly tyto dva dokumenty obsahovat, aby se podle nich dalo usuzovat na dobrou kvalitu výchovně vzdělávací práce. Je samozřejmostí, že ŠVP by měl splňovat základní odborné nároky. Má podávat *jasný a ucelený obraz o mateřské škole* (Manuál 2005, str. 16). Všechny informace v něm podávané by měly být vzájemně sladěné, jednotlivé části by měly být celistvé, jeho prvky do sebe vzájemně zapadat, jak se uvádí v Manuálu k přípravě ŠVP. Jestliže bude dílem celého kolektivu školy, bude kvalitnější a hlavně bude cíleně a efektivně využíván pro kvalitní pedagogickou činnost.

3.2 Třídní vzdělávací program

Tvorba třídních vzdělávacích programů sice není dle platného školského zákona povinná, ale je stále častěji doporučována jak kontrolními orgány, tak i samotnými ředitelkami mateřských škol. Každý pedagog by měl pracovat s dětmi plánovitě, aby mohl vyhovět konkrétním podmínkám třídy, *aby mohl dostatečně respektovat dynamiku a stupeň rozvoje a učení dětí ve třídě*. (Manuál k přípravě ŠVP, 2006, str. 18) Základním východiskem pro tvorbu TVP je ŠVP, se kterým musí být v souladu. Měl by obsahovat myšlenku, nebo-li motto třídy, které vyjadřuje zaměření, jedinečnost dané třídy. Z cílů a záměrů ve ŠVP vyplývají konkrétní cíle pro třídu, která má svá specifika, zvláštnosti a jedinečnosti. Vymezení provozu konkrétní třídy a pravidla pro soužití dětí i učitelek v dané třídě jsou nedílnou součástí programu a východiskem pro konkrétní vzdělávací nabídku v podobě konkrétních integrovaných celků s jejich úkoly, nabídkou činností a výstupy, které učitelka očekává na konci vzdělávacího období.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

1 VÝZKUM

Pro zmapování okolností ohledně tvorby ŠVP PV jsem oslovila dotazníkovou metodou ředitelek mateřských škol po celé České republice. Z odpovědí jsem se chtěla od respondentek dovědět jaký postoj zauímají k tvorbě ŠVP PV a zda se objevují nějaké problémy. Pro hloubkové šetření jsem oslovila osobně formou rozhovoru čtyři ředitelky mateřských škol, které znám ze svého okolí. V tomto kvalitativním výzkumu jsem dávala sice stejné otázky jako ve výzkumu kvantitativním, ale zaměřila jsem se spíše na nonverbální znaky vyjadřování, ze kterých se dalo vyčíst, zda dotazované odpovídaly upřímně, pravdivě, s chutí, či je jejich práce příliš nebaví a tvořivá práce na školním vzdělávacím programu je jenom nutnou povinností.

1.1 Metody a prostředky výzkumu

Hlavním prostředkem mého výzkumu bylo dotazování. Podle Průchy (et al. 1995, str. 55) je *dotazování jednou ze základních metod empirického výzkumu v pedagogice, založená na verbální komunikaci mezi výzkumníkem a dotazovanou osobou. Provádí se buď jako ústní rozhovor nebo jako písemný dotazník. Jak dále Průcha et al. uvádí, dotazník je výzkumný prostředek ke shromažďování informací prostřednictvím dotazování osob. Souborem otázek se výzkumník dozvídá důležité informace využitelné pro výzkum i praxi. Rozhovor, neboli interview pak Průcha vysvětluje jako výzkumný prostředek při dotazování, spočívající přímé ústní komunikaci výzkumného pracovníka s respondentem či informantem. Je zaznamenáván na magnetofon či jinak a pak analyzován z hlediska obsahu rozhovoru, chování respondentů aj.*

1.2 Charakteristika výzkumu

Mým záměrem ve výzkumu byla snaha zjistit, jakým způsobem se tvoří školní vzdělávací program. Zajímalo mě, jak vypadají školní programy na jiných mateřských školách, jak je tvoří jinde. Zda byly programy tvořeny ve spolupráci celého kolektivu nebo zda paní ředitelky raději dělají program samy. Dále jsem zkoumala, zda je pro učitelky a ředitelky tato tvořivá práce nutnou a povinnou zátěží nebo zda si program vytvářejí z pocitu vlastní potřeby pro zkvalitnění své výchovné práce. V dalším zkoumání jsem se zaměřila na to, jestli si ředitelky se samotnou tvorbou ŠVP PV věděly rady nebo zda hledaly nějakou odbornou pomoc a popřípadě, odkud čerpaly.

1.3 Stanovení výzkumných otázek

V osobních rozhovorech se čtyřmi ředitelkami mateřských škol na téma tvoření ŠVP jsem se zaměřila na paralingvistická a nonverbální sdělení. Sledovala jsem, s jakým zaujetím dotazovaná mluví o tvorbě ŠVP a jestli má pozitivní vztah k probírané tématice? Mluví paní ředitelka spíše o své osobě, co ona vykonala, co si myslí, jaký zaujímá postoj k danému tématu? Nebo mluví o druhých, o svých učitelkách, o svém kolektivu, jak se jim pracovalo na programu? Dále jsem sledovala, jestli v některém momentu rozhovoru bylo cítit nadšení, větší zájem o problematiku? V těchto otázkách jsem chtěla najít odpověď na to, zda je v mateřských školách ochota, chuť využívat tvořivý potenciál všech zaměstnanců nebo zda se tvorba ŠVP PV stala jen povinností a potřebou pro uspokojení nadřízených kontrolních orgánů. Dále jsem předpokládala, že z rozhovorů bude možné poznat celkovou atmosféru a klima školy. Faktická sdělení použiji jako doplnění dotazníkového výzkumu.

Rozhovory jsem nahrávala se svolením dotazovaných, jejich znění jsem přepsala a jsou uvedeny v přílohách. Jedna paní ředitelka si nepřála rozhovor nahrávat, nicméně i informace od ní jsem zahrнула do výzkumu.

Cílem dotazníku bylo zjistit, jestli se tvoří v mateřských školách ŠVP PV společně nebo zda paní ředitelky nesou na svých bedrech celou agendu ohledně ŠVP PV samy. Dále bylo pro mne zajímavé zjišťovat, jsou-li vytvořené školní programy funkční, jestli se na školách používá pro další práci a jestli je dokument pro učitelky a jejich vzdělávací práci s dětmi v mateřské škole dostatečným metodickým vodítkem a podpůrným dokumentem pro tvořivé a systematické plánování výchovné práce.

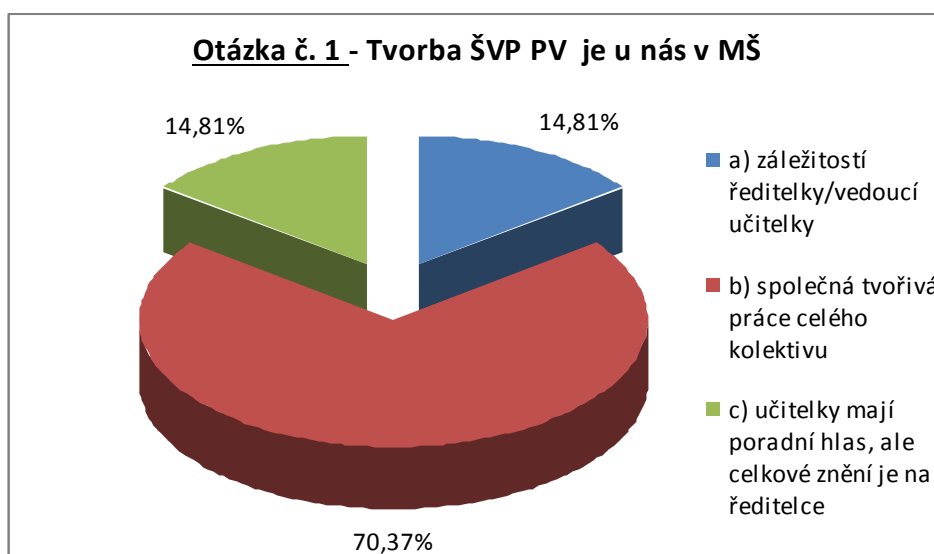
V neposlední řadě jsem zkoumala, jestli probíhají odborná školení vedoucích pracovníků na téma tvorby ŠVP PV, jestli se ředitelky těchto školení zúčastňují a do jaké míry jsou tato školení přínosná. Z dalších odpovědí jsem pro další praxi chtěla zjistit, zda by ředitelky uvítaly metodickou pomoc při tvorbě ŠVP, a to jak ve formě osobní, psané, či elektronické.

2 VYHODNOCENÍ VÝZKUMU

Otázka č. 1

Tvorba ŠVP PV je u nás v MŠ

- a) záležitostí ředitelky/vedoucí učitelky/
- b) společná tvořivá práce celého kolektivu
- c) učitelky mají poradní hlas, ale celkové znění je na ředitelce

Obrázek 1 - Výšečový graf, otázka č. 1

Podle odpovědí by se dalo usuzovat, že ŠVP tvoří celý kolektiv, jak ukládá školský zákon č. 561/2004 Sb. a RVP PV. Je však otázkou, zda odpovědi byly natolik upřímné, abych mohla vyvodit uspokojující závěr. Možná paní ředitelky odpovídaly tak, jak se očekává. Nicméně z neformálních rozhovorů s kolegyněmi z praxe často slyším, že ve většině případech tvoří ŠVP ředitelka a předloží ho svým učitelkám již hotový. Odpovědi na tuto otázku ukázaly, že tvorba ŠVP PV má optimistický vývoj a že stále více mateřských škol se nad ŠVP PV zamýšlí a tento dokument se stává pomocníkem pro výchovně vzdělávací práci učitelek mateřských škol.

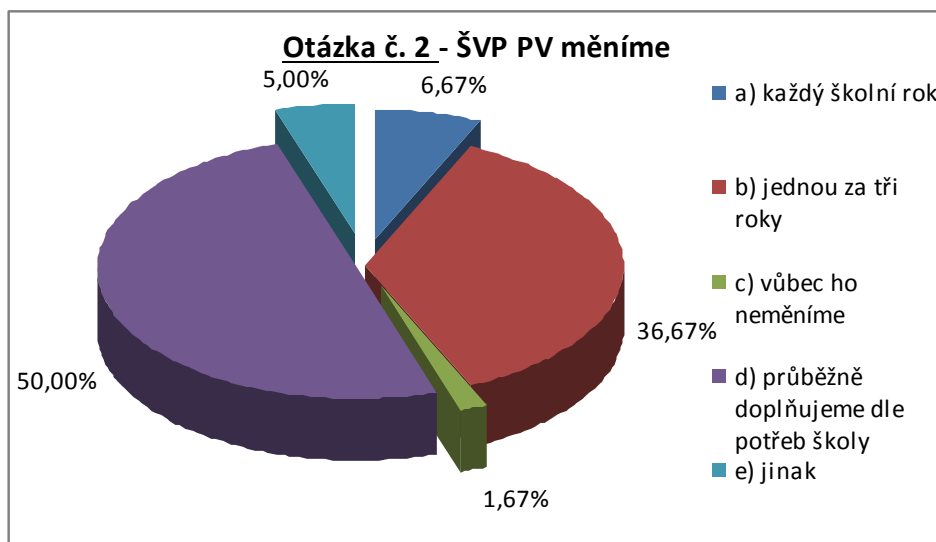
V osobních rozhovorech ředitelky odpovídaly jednoznačně, že nynější ŠVP vytvářely společně, radily se všechny pedagogické i nepedagogické pracovnice společně. Zajímavé bylo zjištění, že první verzi ŠVP, kterou v mateřských školách vytvářeli, psala ředitelka sama a svým učitelkám pak předložila program hotový. Postupem doby však dospěli k potřebě se radit, spolupracovat s ostatními, až došli k zásadní změně a vytvořili společné dílo, které je funkční. Zásadní však bylo, že paní ředitelky potvrdily mou domněnku, že konečná verze je na ní. Sepsat dokument a dát mu konečnou podobu musí sama ředitelka. V tomto momentě si všechny dotazované změnou intonace v hlase posteskly, že jim společná tvorba i konečná sepisovací fáze zabrala spoustu času.

Celkový dojem z odpovědí na tuto otázku dal jasnou indicii. Ze všech odpovědí bylo patrné uspokojení z dobře vykonané práce.

Otázka č. 2

ŠVP PV měníme

- a) každý školní rok
- b) jednou za tři roky
- c) vůbec ho neměníme
- d) průběžně doplňujeme dle potřeb školy
- e) jinak

Obrázek 2 – Výšečový graf, otázka č. 2

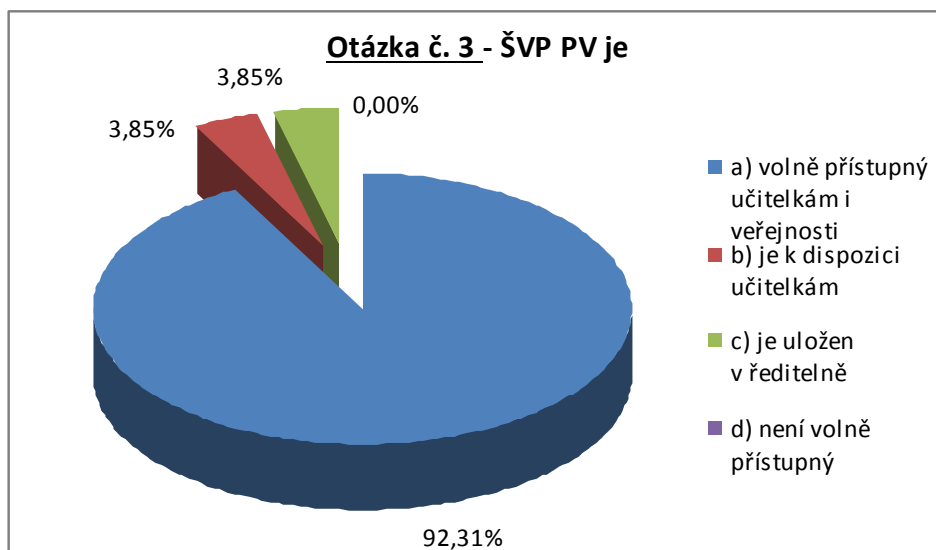
Z odpovědí na tuto otázku je jasné, že funkční ŠVP PV školy nemají potřebu měnit, spíše sáhnou po úpravě některé z kapitol, jejichž podmínky se během času změnily. Celková změna ŠVP PV je vyžadována pouze nově nastupující ředitelkou do mateřské školy a celkovou změnou koncepce předškolního zařízení.

V rozhovorech bylo možné vytušit z odpovědí všech ředitelk obavu, zda opravdu nedělají chybu, když své „dokonalé“ programy nepředělávají od základu, ale jen upravují podle změněných podmínek, či podle výsledků vyhodnocené evaluace školy.

Otázka č. 3

ŠVP PV je

- a) volně přístupný učitelkám i veřejnosti
- b) je k dispozici učitelkám
- c) je uložen v ředitelně
- d) není volně přístupný

Obrázek 3 – Výsečový graf, otázka č. 3

Odovědi na tuto otázku jsou jednoznačné. Školní vzdělávací program musí být podle zákona přístupný učitelkám, rodičům a veřejnosti, odovědi tomu odpovídají.

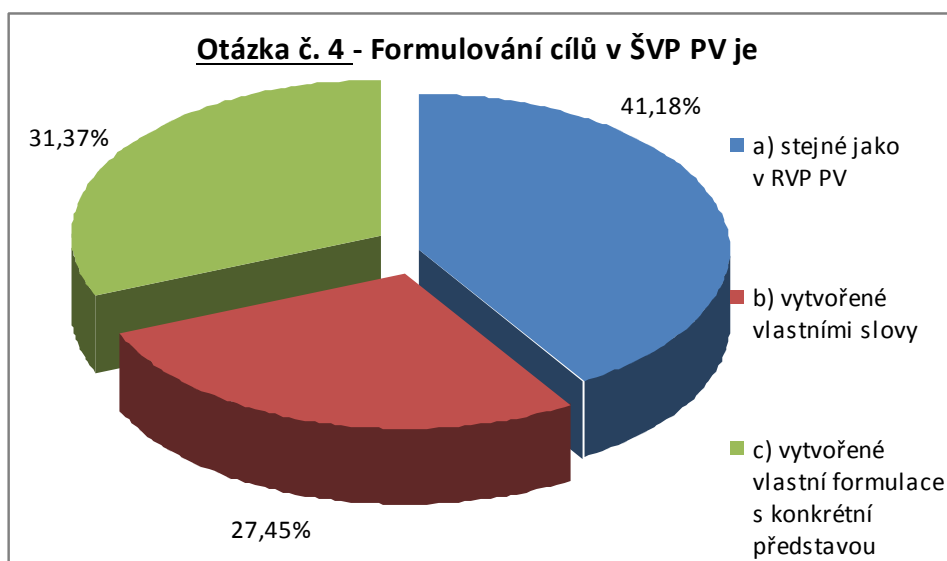
Při zpracovávání výsledků mě napadla další otázka, a to, zda přístupný program rodiče čtou a zajímají se o něj. Tuto otázku jsem položila dotazovaným ředitelkám v kvalitativní části výzkumu.

Všechny čtyři dotazované ředitelky se shodly na jednoznačné odovědi, a to, že rodiče vypracovaný program v naprosté většině nečtou. V jednom jediném případě byla vyslovena výjimka. Cituji: *zjistila jsem, že za asi půl roku, že to vypadá, že to nikdo ani neotevřel, není vůbec ošahaný a pak teda jsem viděla jednu maminku a to je maminka, která je teda vysokoškolsky vzdělaná, tak tu jsem viděla, že jednou, když čekala na synka, tak si ho prohlížela. Tak jsem měla radost.* (rozhovor s ředitelkou č. 2) Podle vyslovení dotazovaných se mateřských školách vypracovávají dvě verze ŠVP PV. Jedna je určena veřejnosti, obsahuje všechny povinné části určené zákonem. Druhá verze je rozšířená o části, které by veřejnost číst neměla a to *kritéria pro hodnocení pracovníků, náplně práce, provozní řády, prostě taková široká podoba toho ŠVP.* (rozhovor s ředitelkou č. 1)

Otázka č. 4

Formulování cílů v ŠVP PV je

- a) stejné jako v RVP PV
- b) vytvořené vlastními slovy
- c) vytvořené vlastní formulace s konkrétní představou v pozadí

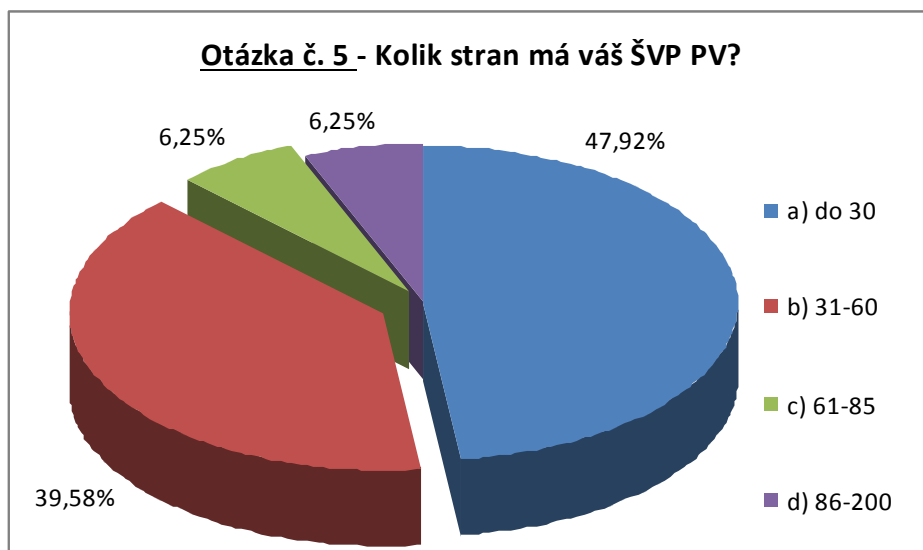
Obrázek 4 - Výšečový graf, otázka č. 4

Odpovědi v této otázce naznačují, že stále hodně dotazovaných ředitelk a učitelk mateřských škol si neví rady s formulováním cílů v ŠVP PV. Ředitelky a učitelky jsou stále svázány minulou dobou, kdy bylo plánování jasně dané státními dokumenty. Dá se tak usuzovat i z odpovědí na otázky číslo 13 a 14, které vypovídají o tom, že většina ředitelk mateřských škol je ve funkci více než jedenáct let a má středoškolské vzdělání. V souvislosti s tím je patrné, že ředitelky s vysokoškolským vzděláním přistupují k ŠVP PV volněji, tvořivěji a více prosazují společnou tvorbu s celým pedagogickým kolektivem.

I dotazované ředitelky mi shodně řekly, že při formulování cílů hodně tápaly a nějakou dobu jim trvalo, než přišly na správnou cestu, která vedla ke spokojenosti ohledně formulování cílů a záměrů vlastními slovy

Otázka č. 5

Kolik stran má váš ŠVP PV?

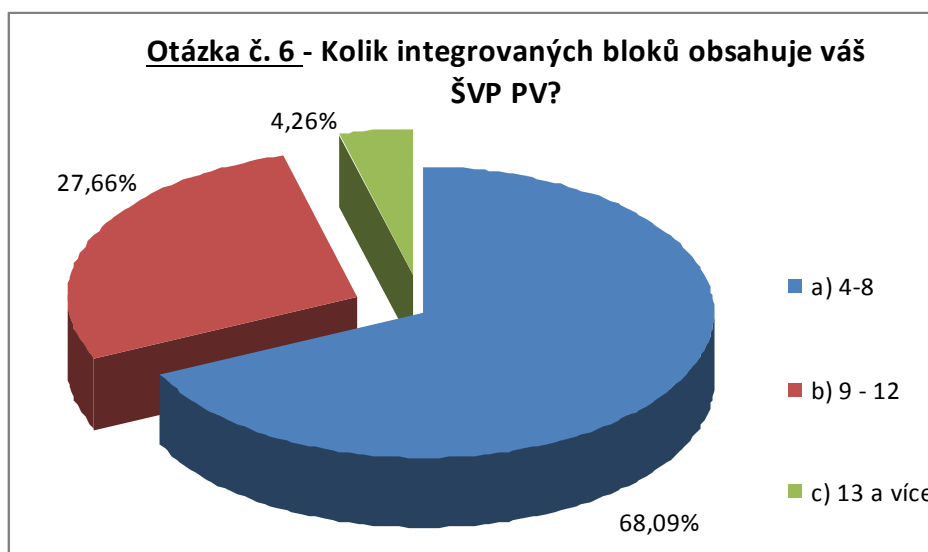
Obrázek 5 – Výšečový graf, otázka č. 5

V této otázce se ukázalo, že pro funkčnost ŠVP PV není nutná jeho rozsáhlost, ale obsahová náplň. Téměř padesát procent respondentek odpovědělo, že jejich program obsahuje maximálně třicet stran, dalších téměř čtyřicet procent se rozepsalo do šedesáti stran textu. Není nutné, aby tento dokument byl příliš rozsáhlý, ale musí vystihovat současný stav dotyčné mateřské školy a směr její koncepce.

Ve výjimečných případech se paní ředitelky rozepíší a potom jejich ŠVP obsahuje až 200 stránek. Podle jedné z respondentek má jejich ŠVP 194 stran. Jak se ale ukázalo z dalšího šetření, jedná se o společný výchovně vzdělávací program pro sloučená pracoviště ZŠ a MŠ.

Otázka č. 6

Kolik integrovaných bloků obsahuje váš ŠVP PV?

Obrázek 6 – Výšečový graf, otázka č. 6

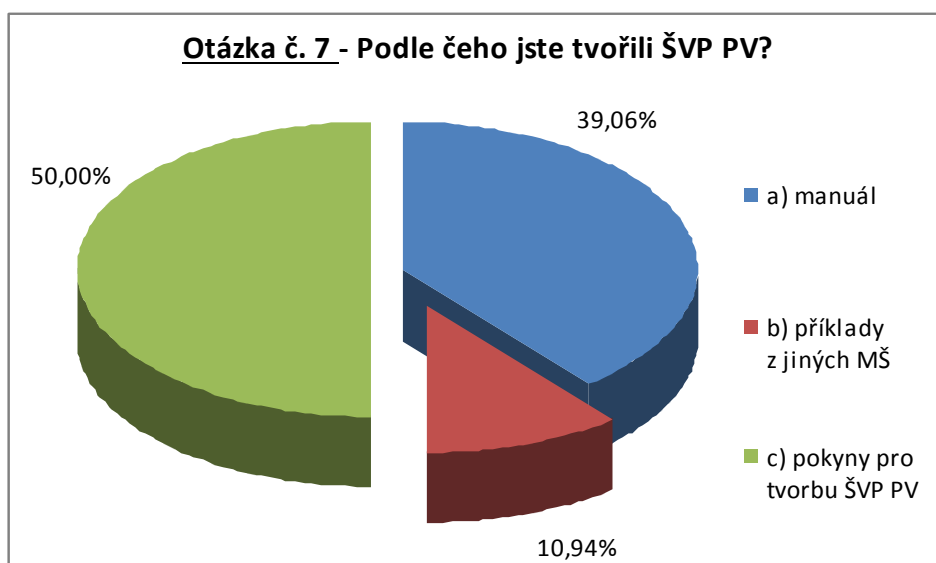
Integrované bloky vymýšlí kolektiv pedagogů podle zcela volných a libovolných pravidel, nejčastěji se pravděpodobně témata řídí časovým sledem ročních období. Nejvíce odpovědí bylo zaznamenáno s počtem čtyři integrované bloky. Vytváření dalších bloků pro výchovnou práci nechávají ředitelky na tvořivosti učitelk a potřebách jednotlivých tříd. Předpokládá se však, že si učitelky dotvářejí bloky včetně vzdělávacích cílů.

První ředitelka uvedla, že v jejich programu mají integrované bloky inspirované měsíci v roce, takže jich mají v ŠVP deset. Druhá ředitelka mi stručně popsala, že jejich pět integrovaných bloků je inspirováno přírodou a lesem. Třetí mateřská škola má pouze tři integrované bloky inspirované oblastmi životních zkušeností dětí. Poslední paní ředitelka, jejíž rozhovor není v příloze, mi popsala integrované bloky sestavené asi nejběžnější formou, a to podřízené adaptaci a poté ročním dobám.

Otázka č. 7

Podle čeho jste tvořili ŠVP PV?

- a) manuál
- b) příklady z jiných MŠ
- c) pokyny pro tvorbu ŠVP PV

Obrázek 7 – Výsečový graf, otázka č. 7

Odpovědi prokazují, že Manuál pro tvorbu ŠVP PV je velmi vyhledávaným pomocníkem pro vytváření ŠVP PV. Dotazované ředitelky jej vyhledávaly pro svou práci velmi často, ve čtyřiceti procentech. Nejčastěji, v padesáti procentech však využívaly pokynů pro tvorbu ŠVP, které jsou v Rámcovém vzdělávacím programu. Potěšující je zjištění, že neopisovaly školní programy od svých kolegyně nebo z webových stránek jiných mateřských škol.

Zajímavé je, že ředitelka č. 3 mi sdělila, že vůbec netušila, že nějaký Manuál pro tvorbu ŠVP PV existuje, a to už pracovala v mateřské škole jako učitelka několik let. Přesto se s tvorbou ŠVP vypořádala docela lehce a hlavně si vytvořili kolektivně program na míru právě pro jejich školu.

Další dvě dotazované ředitelky jsou v současné době studentkami PF JČU a obě se shodly na tom, že jim studium výrazně pomohlo se v problematice plánování a evaluace orientovat. V nepublikovaném rozhovoru jsem se dověděla, že paní ředitelka využila všech dostupných možností, a to Manuál, školení i různé pokyny pro tvorbu ŠVP.

Otázka č. 8

Tvorba které části ŠVP PV pro vás byla nejobtížnější?

Největší část odpovědí se shoduje v tom, že největší problém byl s tvorbou evaluačního systému. Někteří k tomu uvádí, že nakonec našli svůj systém, ale náročná a dlouhá byla doba vývoje. Nejlépe na tom byly ředitelky, které na to nebyly samy a které se mohly opřít o názory, postřehy a nápady svého kolektivu. I v osobních rozhovorech ředitelky zmínily potíže s tvořením evaluačního systému v jejich mateřských školách.

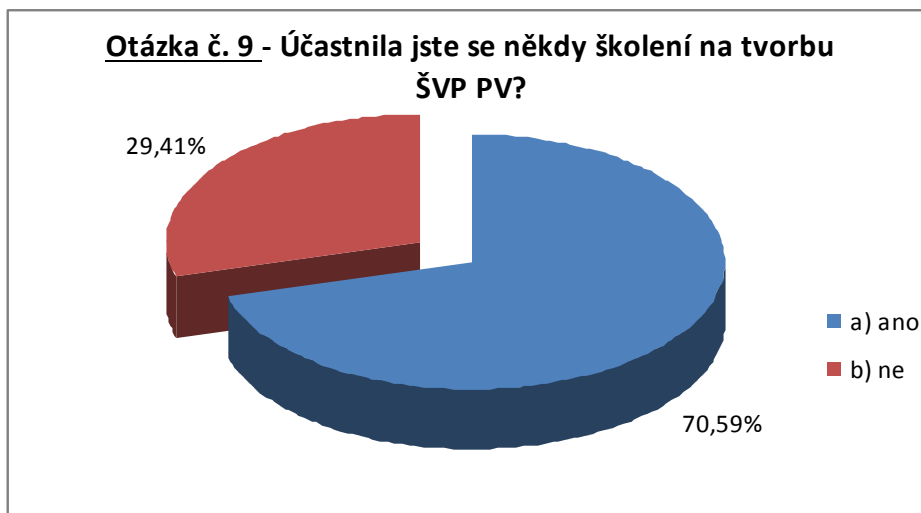
Dalším problematickým oddílem bylo pojmenování a formulace vize školy. Vysněné formulace vizí je potom těžké spojit s formulacemi záměrů a cílů, tak aby byly tématicky a myšlenkově propojené a aby byly v souladu.

Kapitola Vzdělávací obsah byl dalším problematickým bodem, o kterém se dotazované ředitelky často zmiňovaly. Není jim lhostejné, jaké integrované bloky zařadí do výchovné práce a hlavně jaké k nim přiřadí cíle, záměry a výstupy. Při stanovování cílů a kompetencí se zabývaly tím, aby tyto body měly požadovanou posloupnost. Mají vesměs obavy o to, aby neopomněly nějakou ze vzdělávacích oblastí a tím nezáměrně neplnily důležitou součást vývoje dětí.

Velmi zajímavé byly odpovědi, že problém byl vymýšlet klíčové kompetence. V tomto bodě se rozcházejí i názory kontrolních orgánů. Paní učitelky a ředitelky nezářídka vyslovily myšlenku, že každý člověk, který kontroluje správnost školních dokumentů, má jiný názor. V rozhovorech s ředitelkami byly citelné obavy z formulací cílů, kompetencí a záměrů. Uváděly, že v počínající fázi tvorby měly v ŠVP formulace popisované, ale později se ukázalo, že formulace potřebují mít jinak a proto je společně s ostatními učitelkami přeformulovaly.

Otázka č. 9

Účastnila jste se někdy školení na tvorbu ŠVP PV?

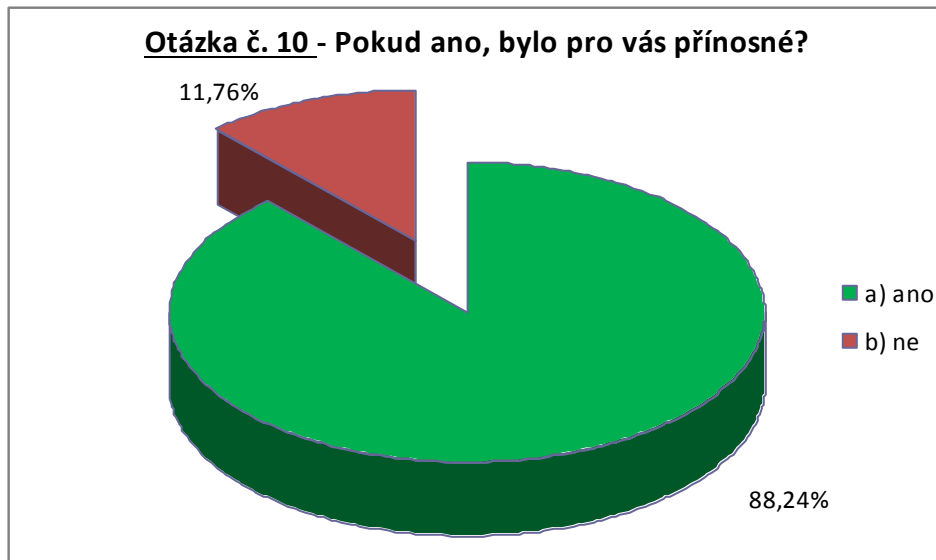
Obrázek 8 – Výsečový graf, otázka č. 9

Z odpovědí je prokazatelné, že se ředitelky a učitelky mateřských škol zajímají o proces tvorby ŠVP PV a účastní se nabízených vzdělávacích seminářů a školení. Pouze jedna paní ředitelka z Karlovarska si postěžovala, že v jejich regionu se žádná školení nekonala a že byla odkázána na své zkušenosti z praxe a dostupnou literaturu.

V rozhovorech se dotazované ředitelky shodly na tom, že školení probíhají, ale nejvíce vědomostí načerpají ze studia na vysoké škole. Paní ředitelka, která nechtěla uvést náš rozhovor zveřejnit, uvedla, že se zajímá o nabízená školení a právě v době našeho setkání se na jeden takový společný seminář i s ČŠI chystá.

Otázka č. 10

Pokud ano, bylo pro vás přínosné?

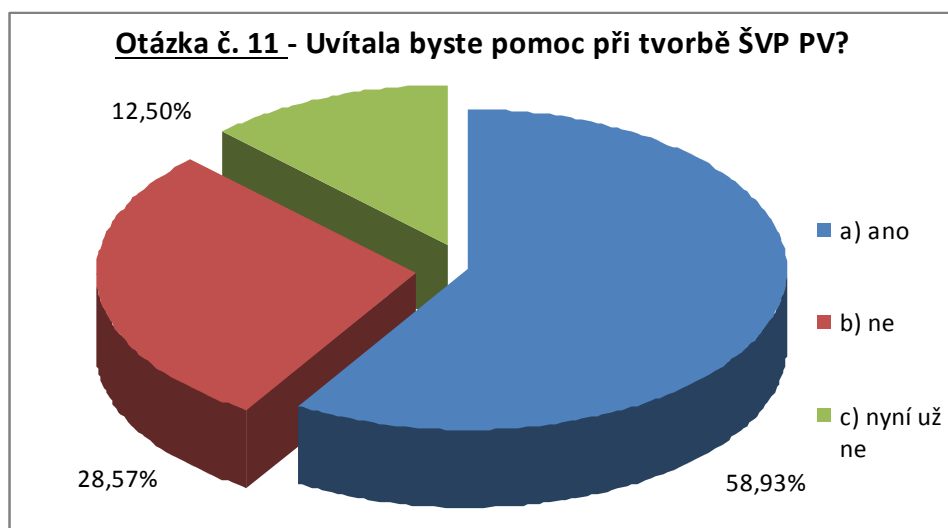

Obrázek 9 – Výšečový graf, otázka č. 10

V odpovědích na tuto otázku se ukázalo, že školení a semináře na podporu tvorby ŠVP PV jsou pro aktéry přínosné a hojně navštěvované. Mnoho dotazovaných odpovídalo, že jim byly informace získané na těchto školeních velmi užitečné a že bez nich by tvorba ŠVP PV byla mnohem problematictější.

Otázka č. 11

Uvítala byste pomoc při tvorbě ŠVP PV?

Obrázek 10 – Výšečový graf, otázka č. 11

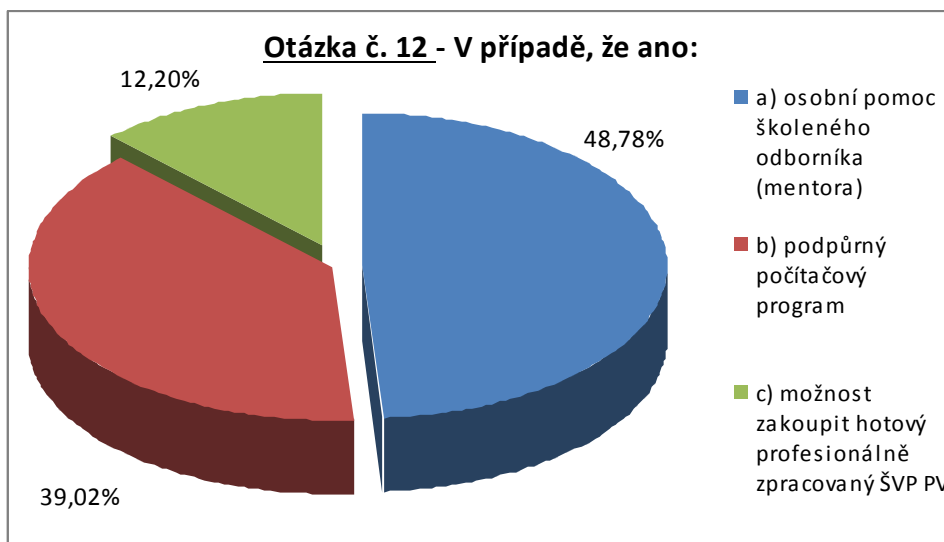
I přesto, že většina ředitelek své programy již vytvořila ke své spokojenosti a spokojenosti kontrolních orgánů, nebránily by se pomoci zvenčí při další inovaci či tvorbě nového ŠVP PV. Překvapivě se k možnému dalšímu proškolení hlásily i ředitelky, které mají vysokoškolské vzdělání a předpokládalo by se, že již takové školení nepotřebují.

V rozhovorech jsem vycítila převažující názor, že v současné době, kdy už mají ŠVP hotový a několikrát předělávaný, už by ani pomoc nepotřebovali. Přesto ale dotázané odpovídaly, že by nějakou pomoc neodmítly.

Otázka č. 12

V případě, že ano:

- a) osobní pomoc školeného odborníka (mentora)
- b) podpůrný počítačový program
- c) možnost zakoupit hotový profesionálně zpracovaný ŠVP PV

Obrázek 11 – Výšečový graf, otázka č. 12

Odpovědi ukazují, že by polovina dotazovaných uvítala osobní pomoc odborně školeného mentora, který by pomohl v jejich mateřské škole program sestavit přímo na míru. Nezanedbatelná část respondentek by přivítala zakoupení podpůrného počítačového programu. A v neposlední řadě by nezanedbatelná část dotazovaných ředitelky přivítala možnost pořízení hotového ŠVP, který by si spolu s kolegyněmi upravila do vyhovující podoby dle podmínek jejich školy.

Pro dokreslení různosti názorů uvádím citace z rozhovorů. Ředitelce č. 1 se u této otázky rozjasnila tvář a celkem jasně řekla: „*Aha, ta třetí možnost mě teda zaujala. Protože to si myslím, že mělo být úplně od začátku. Že se to mělo zpracovat někde v centru. Ne ŠVP samozřejmě, ale RVP. A v takovém formátu, aby to bylo pro všechny školky, který by si pak z toho vytahávaly to, co potřebují. Ale nemůže se centrálně zpracovávat celé ŠVP. Takže tohle ano a určitě nějakou pomoc.*“

Názor ředitelky č. 3: „*Myslím si, že třeba ta témata, ta jsou tak libovolně daná, že tam neexistuje žádná struktura, žádná kostra, že by to asi nešlo udělat do počítačového programu. To nejde. To by už musela být jasně daná kostra a ta už může být napsaná. To už bychom nemuseli dělat žádný program. To nemůže dělat žádný jiný člověk, asi se to odvíjí od těch osob, které na té školce jsou. Tím, že je to tak volné a tím, že, pokud mluvím o těch tématech, nikde není určené, jak mají vypadat – když k tomu bude program, tak se zase musí ten program nalajnovat nějakou kostru,*

kteřá by jakoby bude daná. A když k tomu bude školící člověk, tak nevím, jak poradí, když nezná podmínky školy, to je taky těžké. A pokud bude program na PC, tak už je jedno, jestli je daný na PC nebo nějaká kostra na listu napsaná. To by mohlo být pak centrálně stanovené. Jak? Někdo to má podle ročních období, někdo to má zaměřené úplně jinak, takže podle mě, kdyby existoval nějaký program nebo chodící člověk, tak by musela být daleko jasněji daná struktura těch IB jak mají vypadat. Pokud je to takhle volně, nevím, jestli by to nějaký program vyřešil.“

„Takže si myslím, že: asi by bylo dobré mít manuál. Je těžké, protože někdo to pak zkopíruje jak to tam je dané, že prostě by to musel být takový ten základ, a každý by si ho musel dotvořit podle svého, aby ho to nesvazovalo.“ I z odpovědi ředitelky č.2 je zřejmé, že centrálně zpracovat ŠVP PV asi nelze. Podle zjištěného však by bylo přínosné, kdyby existoval nějaký podrobnější návod, manuál nebo možnost se osobně s nějakým odborníkem radit o konkrétním programu pro konkrétní školu.

Otázka č. 13

Jaké je vaše nejvyšší vzdělání?

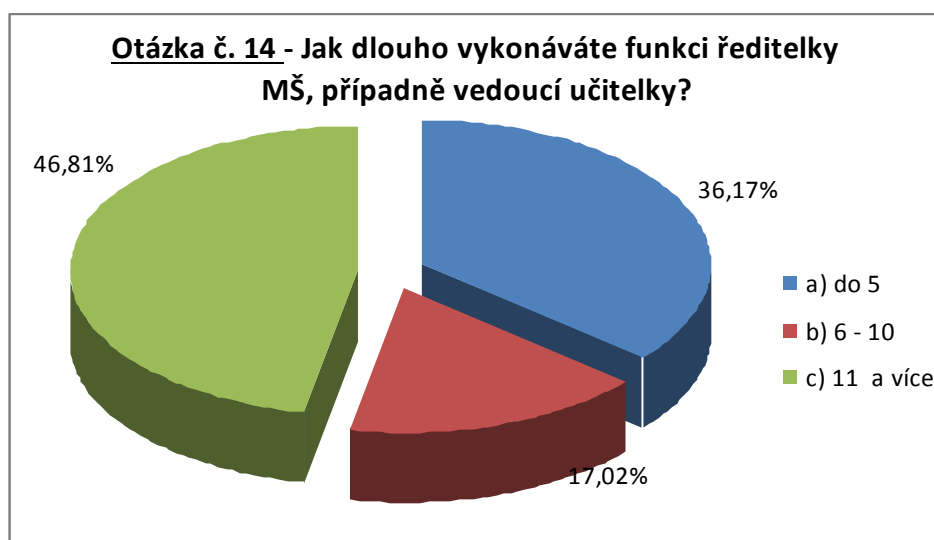
Obrázek 12 – Výšečový graf, otázka č. 13

Podle současných platných předpisů na kvalifikaci učitelek mateřských škol je středoškolské vzdělání dostačující. Požadavky na vzdělání ředitelek mateřských škol

jsou stejné, pouze musí mít odpracovány tři roky praxe. Ze zobrazeného grafu je patrné, že stále velké procento ředitelky má středoškolské vzdělání. Podle mého názoru a podle zjištěných okolností dotazníkem tento fakt nemění nic na tom, že středoškolsky vzdělané ředitelky mateřských škol vypracovávají ŠVP na svých školách zodpovědně a že po stránce odborné jejich programy nijak obsahově a odborně nezaostávají za programy vysokoškolsky vzdělaných ředitelky.

Otázka č. 14

Jak dlouho vykonáváte funkci ředitelky MŠ, případně vedoucí učitelky?

Obrázek 13 – Výšečový graf, otázka č. 14

Otázka č. 15

Narazila jste při tvorbě ŠVP PV na nějaké problémy? V případě, že ano, na jaké?

Více než polovina dotazovaných vyslovila potíže při vymýšlení evaluace a jejího systému. Zdá se, že systém evaluace je stále nejasným tématem. Vyslovily se tak i dotazované ředitelky v rozhovorech: „Vycházela jsem z knížky *Evaluace v mateřské škole*, takže to byl asi největší problém, sehnat k tomu materiál, nějaké informace jsme získali na fakultě v Budějovicích. Hlavní bylo zamyslet se nad tím, co v té školce je pro

nás důležité, od čeho se odpícháme, co nám nevyhovuje a na co se zaměříme. Tím, že jsem vstoupila nově do školky, viděla jsem tam různé věci, které by se třeba daly dělat jinak. Byly tam aktuální pro mě body, se kterými bylo třeba něco udělat, takže to bylo pro nás gró. Jaké to byly body už neřeknu, protože teď už je ta evaluace někde jinde.“ (ředitelka č. 3)

Většina dotazovaných se také zmiňuje o časové náročnosti psaní ŠVP. Některé respondentky uvádí, že tvorba programu trvala celému kolektivu několik měsíců, než si dotvořili program do podoby, která jim vyhovuje. Ve většině případů se ředitelky shodly na tom, že konečná fáze psaní a úpravy programu do finální podoby je pouze na ředitelce a že je tato práce velice časově náročná: *„Tvorba plánu úplně na začátku pro nás znamenala hodiny a hodiny společné práce, při kterých byl velký objem informací, přání, představ a dílčích cílů tříděn, seskupován podle zvolených pravidel a zpřehledňován, tak, aby byl srozumitelný všem.“*

Velká část poznámek se týkala nejednotnosti kontrolních orgánů – co člověk, to jiný názor. *„Mám svoji představu a musím ji přizpůsobit představám inspekce, ředitelky MŠ, zástupkyni ředitelky...“*. Tolik uvedla zřejmě tvořivá paní ředitelka v dotazníku. Zajímavý je i tento názor jiné dotázané ředitelky: *„Tvorba prvního ŠVP byla komplikovaná – nikdo nevěděl jak má správně vypadat. První školení odborným lektorem se později ukázalo zbytečné, protože vytvořené ŠVP podle těchto pokynů nebyly z hlediska ČŠI v pořádku. Další práce už byla jenom na kolektivu MŠ – přepracování a opravy a další korektury podle stále se měnících doporučení. Byla to zdouhavá a náročná práce, ale výsledek stojí za to – pracujeme podle našeho ŠVP s menšími úpravami již mnoho let a my i ČŠI jsme spokojeni 😊.“*

Tázané ředitelky vyslovily problémy ve vymýšlení integrovaných bloků, formulací jejich cílů a záměrů: *„Dalo mi práci naučit se zformulovat bloky v ŠVP tak, aby bylo jasné, co mají obsahovat nebo k čemu směřují a zároveň nebyly podrobné, protože jejich rozpracování je úkolem učitelek na třídách.“*

3 VÝSLEDKY VÝZKUMU

Z výše uvedených výsledků výzkumu se dá usuzovat, že ke tvorbě školního vzdělávacího programu ředitelky i učitelky mateřských škol přistupují velice zodpovědně. Bohužel, vyplývá z toho i to, že tato tvořivá práce je velice časově náročná, ale stojí za to. V rozhovorech bylo zřejmé nadšení, uspokojení ředitelek, že jejich programy jsou funkční, dobré a schválené nadřízenými orgány.

4 DISKUSE

Otázkami v dotazníku jsem oslovila 200 respondentů formou elektronické pošty a další část dotazovaných, cca 50 jsem oslovila osobně. Návratnost zodpovězených dotazníků byla nízká. Pouze 55 odpovědí se vrátilo elektronickou poštou a 10 dotazníků mi odevzdaly dotazované v tištěné podobě. Je tedy jasné, že paní ředitelky dotazník nevyplnily. Otázkou je, proč? Mají paní ředitelky všeobecně k dotazníkům jakéhokoliv typu záporný vztah? Nebo dotazník konkrétně směřovaný k citlivému bodu školní práce odložily s nechtí? Ředitelky mateřských škol jsou podle zkušeností a informací od nich zavaleny spoustou administrativy, která jim zabírá čas na úkor pedagogického vedení svých učitelek a na úkor přímé výchovné práce s dětmi. Proces tvorby ŠVP je podle výše uvedených informací od respondentek velmi časově náročný a dlouhodobý. Je tedy možné, že když ředitelky se svým týmem ŠVP dokončí, nechtějí o něm už slyšet. Nebo snad paní ředitelky nemají čisté svědomí, opsaly program pro svou školku a nechtějí to přiznat? Nebo ho netvořily v týmu a raději neodpoví na celý dotazník než by lhaly?

ZÁVĚR

Cílem práce bylo zmapovat zkušenosti a problémy z praxe s tvorbou ŠVP PV a zjištění případné potřeby vytvoření manuálu pro tvorbu ŠVP PV.

V teoretické části práce jsem se zaměřila na vytvoření přehledu současných kurikulárních dokumentů platných pro předškolní vzdělávání. Při studiu odborné literatury jsem postupně získávala teoretický přehled o tom, jak by měl školní vzdělávací program vypadat, jakým způsobem ho lze tvořit a co všechno by měl obsahovat.

V praktické části jsem provedla výzkumné šetření, abych zjistila, jak se v jednotlivých mateřských školách přistupuje k vytváření školního vzdělávacího programu, kde pedagogové čerpají inspiraci, jaké pomocné materiály využívají a zda by přivítali odbornou pomoc v podobě metodického manuálu pro ulehčení jejich práce při tvorbě ŠVP. Při zpracovávání odpovědí v dotaznících a v průběhu osobních rozhovorů mě napadaly ještě další otázky, které by mohly být použity při dalším výzkumu (například: Co dělat pro to, aby rodiče měli zájem o obsah ŠVP PV?, Jakým způsobem získáváte kolegyně pro spolupráci na tvorbě ŠVP PV?)

Cíl, který jsem si vytyčila pro tuto práci se naplnil. Zjistila jsem, že většina dotazovaných ředitelky by odbornou pomoc pro tvorbu ŠVP PV přivítala, a to v jakékoliv podobě. A to i přesto, že jejich program je funkční, schválený nadřízeným kontrolním orgánem a oni sami jsou s ním spokojeni. Můj osobní cíl, kterým jsem se chtěla dopracovat ke hlubším znalostem tvorby povinných školních dokumentů, jsem naplnila. Zvláště rozhovory s ředitelkami mateřských škol pro mě byly velice inspirativní ve smyslu poznání klimatu v jejich školách. Všude, kde jsem byla, vládla milá, klidná, příznivá atmosféra. Paní ředitelky byly ochotné si povídat, byly velice přístupné k rozhovoru.

Z výsledků mé práce je zřejmé, že by bylo velice užitečné, kdyby byl vytvořen metodický pomocný materiál pro tvorbu školního vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání.

POUŽITÁ LITERATURA

KOLEKTIV AUTORŮ. *Rámcový vzdělávací program: pro předškolní vzdělávání*. 1. vyd. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2004. ISBN 80-87000-00-5.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Manuál k přípravě ŠVP PV*. 1. vyd. Praha: VÚP, 2006. ISBN 80-87000-00-5

KOLEKTIV AUTORŮ. *Vedení mateřské školy*. Praha: RAABE 1999. ISBN 80-902189-2-X.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Tvorba a inovace školních vzdělávacích programů*. Č. Budějovice: PF JCU, 2015. CZ.1.07/1.3.00/48.0078.

OPRAVILOVÁ, Eva a Vladimíra GEBHARTOVÁ. *Rok v mateřské škole: učebnice pro pedagogické obory středních, vyšších a vysokých škol*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003, 496 s. Kurikulum předškolní výchovy. ISBN 80-717-8847-3.

PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. 4. aktual. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-503-5 (brož.).

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4.

SVOBODOVÁ, E. et al. *Vzdělávání v mateřské škole*, Praha: Portál, 2010. s. 30 - 39. ISBN 978-80-7367-774-9.

SVOBODOVÁ, E. et al. *Tvorba a inovace školních vzdělávacích programů*. Č. Budějovice: PF JČU, 2014, 36 str.

SYSLOVÁ, Zora. et al. *Jak úspěšně řídit mateřskou školu*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s. , 2012. 344 s. ISBN 978-80-7357-976-0 (brož.).

ČESKO. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Strategie vzdělávací politiky 2020. 2014-12-01 14:44:08. Dostupný z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/strategie-vzdelavaci-politiky-2020>.

ČESKO. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Indikátory strategie vzdělávání. 2014-12-01 14:44:08 . Dostupný z: <http://www.msmt.cz/file/34419/>.

SEZNAM ZKRATEK

RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
ŠVP PV	Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
TVP PV	Třídní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
ČŠI	Česká školní inspekce
MŠ	Mateřská škola

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1 - Výsečový graf, otázka č. 1

Obrázek č. 2 – Výsečový graf, otázka č. 2

Obrázek č. 3 – Výsečový graf, otázka č. 3

Obrázek č. 4 – Výsečový graf, otázka č. 4

Obrázek č. 5 – Výsečový graf, otázka č. 5

Obrázek č. 6 – Výsečový graf, otázka č. 6

Obrázek č. 7 – Výsečový graf, otázka č. 7

Obrázek č. 8 – Výsečový graf, otázka č. 9

Obrázek č. 9 – Výsečový graf, otázka č. 10

Obrázek č. 10 – Výsečový graf, otázka č. 11

Obrázek č. 11 – Výsečový graf, otázka č. 12

Obrázek č. 12 – Výsečový graf, otázka č. 13

Obrázek č. 13 – Výsečový graf, otázka č. 14

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 - Dotazník k bakalářské práci

Příloha č. 2 - Rozhovor s ředitelkou č. 1

Příloha č. 3 - Rozhovor s ředitelkou č. 2

Příloha č. 4 - Rozhovor s ředitelkou č. 3

DOTAZNÍK K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Dobrý den,

jmenuji se Lenka Peterková a studuji Pedagogickou fakultu Jihočeské university v Českých Budějovicích – obor Učitelství pro mateřské školy.

V letošním akademickém roce zpracovávám bakalářskou práci s názvem „Tvorba školního vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání.“ V rámci této bakalářské práce zvažuji vytvoření podpory pro tvorbu ŠVP pro PV a tento dotazník by mi měl poskytnout informace, co v této oblasti MŠ trápí. Proto se na Vás obracím s prosbou o vyplnění mého dotazníku, který bude použit výhradně ke studijním účelům.

Děkuji Lenka Peterková

1. Tvorba ŠVP PV je u nás v MŠ

- d) záležitostí ředitelky/vedoucí učitelky/
- e) společná tvořivá práce celého kolektivu
- f) učitelky mají poradní hlas, ale celkové znění je na ředitelce

2. ŠVP PV měníme

- f) každý školní rok
- g) jednou za tři roky
- h) vůbec ho neměníme
- i) průběžně doplňujeme dle potřeb školy
- j) jinak.....

3. ŠVP PV je

- e) volně přístupný učitelkám i veřejnosti
- f) je k dispozici učitelkám
- g) je uložen v ředitelně
- h) není volně přístupný

12. V případě, že ano:

- a) osobní pomoc školeného odborníka (mentora)
- b) podpůrný počítačový program
- c) možnost zakoupit hotový profesionálně zpracovaný ŠVP PV

13. Jaké je vaše nejvyšší vzdělání?

14. Jak dlouho vykonáváte funkci ředitelky MŠ, případně vedoucí učitelky?

15. Narazila jste při tvorbě ŠVP PV na nějaké problémy? V případě, že ano, na jaké?

Místo pro případné připomínky nápady, či sdělení:

Děkuji za Váš čas. Lenka Peterková

Rozhovor s ředitelkou č. 1

Jak děláte ve školce ŠVP?

- My jsme se domluvili tak, že zkraje, když jsme si přečetli RVP, když přišlo k té tvorbě, tak jsme zjistili, že RVP příliš nerozumíme. Protože jsem začala jezdit na semináře, tak se mi zdálo, že ten náhled na to mám možná o krůček dopředu než kolegyně. Tak jsme se domluvili, že ŠVP budu dělat já a kolegyně ve třídách udělají TVP. ŠVP jsem jim dala vlastně již hotový k nahlédnutí, vyzvala jsem je, ať to pročtou, kdyby se jim něco nezdálo, nebo tam chtěli něco přidat. To se z jejich strany ale nestalo, takový ten proces toho vzájemného tam nebyl.

Když jsi jim to dala, tak ti řekli, že se jim to líbí?

- Že se jim to líbí, byli rádi, že to někdo udělal. Je pravda zase, že já jsem se příliš nepodílela na tom TVP naší třídy. Takže v podstatě ŠVP byl na mě.

Měníte ho?

- Máme ho teď koncipovaný....Měli jsme ho původně na rok, pak jsem zjistili, že rok velmi rychle uteče, takže jsme ho dali na tři roky. Teď jsme zjistili, že jsou rychlé i tři roky. Ale je pravda, že jsme měli na něm co měnit. Už jsme na něm něco i měnili a abych pravdu řekla, tak to bylo i díky tomu mému studiu tady na fakultě.

A s tou změnou už ti pomohly kolegyně? Měly už třeba nějaký nápad? Nebo na základě evaluace, hodnocení?

- Tam se podíleli spíš tím, že hodnotili...Protože my máme vybavenost velice slušnou díky zřizovateli. Takže ony spíš ještě přemýšlely, co by se dalo vylepšit, na to jsme si sedli. Odškrtali jsme si, co se nám před těmi třemi roky, co by se mohlo změnit a co ne, no a to, co jsme změnili, a to co jsme byly zase ty TVP, které na něj navazovaly. To jsem ale opět nechala hlavně na nich a já to jenom korigovala.

Máš ho v ředitelně nebo ho mají děvčata na třídách? I rodiče třeba? Zajímají se rodiče o něj?

- No, máme vlastně dvě verze ŠVP, a to: jedna je naše interní, tzn. rozšířená, že tam je základ ŠVP, všechno, co tam má být, to co je určeno v RVP a plus přílohy. Tzn. kritéria

pro hodnocení pracovníků, náplně práce, provozní řády, prostě taková široká podoba toho ŠVP. A to mám já v ředitelně a každá paní učitelka na třídě ve stolku. Aby se mohli na to podívat. A ŠVP v té základní podobě, to co určuje RVP, tak to je vyvěšené v šatně. Jestli si s tím... Já mám pocit, že občas si s tím někdo, když se mu dítě obléká a malinko se nudí, tak že si možná zalistuje. Ale nejsem si jistá, protože mnohdy nečtou ani takové ty údaje jako že odjíždíme ve čtvrtek do divadla a tak. Takže tím si jistá nejsem. *No a ty cíle ve ŠVP když jsi tvořila tak jsi je ...máš je formulovaný jako, skoro stejně jako v RVP nebo sis vymýšlela vlastní formulace?*

- Vlastní formulace. Protože takhle vzniknul první ŠVP. První ŠVP vzniknul v podstatě, to musím přiznat, že jsme si s tím nevěděli rady, takže téměř přepisováním RVP. Zjednodušením a přepisováním. A postupem času ale, když mám pocit, že jsme malinko pochopili, o co tam jde, tak ne. Tak už to bylo zaměřený opravdu spíše na školku, vlastními slovy a držení se RVP.

Kolik integrovaných bloků máte...?

- Deset.

Podle čeho jste je vymýšlely? Nebo co byla vodítka?

- Vlastně podle toho, bych řekla logicky, jak jde čas. V tom roce. Takže po měsících. Ony ty bloky nejsou časově úplně ohraničené tím měsícem, je to přibližná doba. A teď to takhle z hlavy neřeknu, ale září je dané adaptací a seznamování těch dětí s tím prostředím, říjen, listopad, podzim. V podstatě se tam promítají roční období a přirozený život dětí. Květen, červen, tam jsou nějaké výlety školní na hrad a tyhle ty věci. Takže ta provázanost s tím, že máme v těch blocích takové ty tematické celky tam máme tři. Nejsou zase vázané, že by to bylo na týden, je to přibližně. Ale je to myšlené jakoby na týden, takže jsou tam tři tematické celky a v tom je prostor na to, že třeba ten další týden, spíš poslední týden v měsíci si jako opakujeme to, co bychom tak potřebovali. A nebo protože v těch předcházejících týdnech jsme byli tu v divadle, tu na plavání, tak se nám to protáhne, takže se tři tematické celky nám krásně protáhnou na čtyři týdny. Ale to bylo taky úpravou, tohle. Protože jsme původně měli čtyři celky, jako že teda měsíc má čtyři týdny, a zkušeností a prostě tím, jak to běželo, tak jsme zjistili, že proč se honit a jako i ty děti.

Když jsi tvořila nebo když bys teď tvořila ŠVP, tak potřebovala bys pomoc ?

- Úplně klidně.

Třeba tu otázku – pomoc nějakého odborníka, co by ti s tím jako osobně pomáhal nebo počítačový program, ze kterého bys mohla jenom něco vybrat a nebo koupit ŠVP profesionálně zpracovaný a potom ho malinko upravovat na podmínky školy.

- Aha, ta třetí možnost mě teda zaujala. Protože to si myslím, že mělo být úplně od začátku. Že se to mělo zpracovat někde v centru. Ne ŠVP samozřejmě, ale RVP. A v takovém formátu, aby to bylo pro všechny školky, který by si pak z toho vyťahávaly to, co potřebují. Ale nemůže se centrálně zpracovávat ŠVP. Takže tohle ano a určitě nějakou pomoc. Já jsem teď zaregistrovala, že ČŠI teď nabízela něco, školení, kde by to bylo. Jenže jsem se nestihla přihlásit. Když jsem se přihlásila, tak už bylo obsazeno.

Ano, to mi říkala jedna paní ředitelka.

- Že tam mělo být provázáno internet a . Zaujalo mne to, ale když jsem tam klikla, tak už to bylo v čudu.

Tak třeba se s ní domluví, s tou paní ředitelkou, která tam byla a třeba nějaké informace předám. Jak dlouho děláš ředitelku?

- No musím počítat, dvacet...

Takže dlouho.

- Okolo dvaceti let.

Je něco, co bys chtěla doplnit, mimo otázek?

-Jako k ŠVP? No opravdu jsem se shodla s kolegyněmi, že tvorba ŠVP určitě byla myšlená dobře a leccos přinesla, ale pokud by se vzal Program výchovné práce z roku 83 nebo 84, otevřel, vyčistily se tam ty prostě nesmysly politický a osvěžil se, byla tam daná pružnost a možnost pro pedagogy a pro jejich tvořivost, tak to nebylo něco až tak špatného. Naopak tam byl respektován vývoj dítěte a možná by to ušetřilo i spoustu tápání a času právě v těch úvodních...A možná někde jenom administrativy. Protože občas se to dělalo, já bych řekla, z kraje právě jenom pro papír, protože málokdo rozuměl. I RVP dneska. Já požaduji po paní učitelkách, aby si na začátek roku, když si děláme pedagogickou poradou, tak jim, protože ho mají zase jenom v těch šuplíkách u těch ŠVP, tak jim říkám, holky přečtěte si to. Mrkněte na to. Když si ho pokaždé přečte, tak už tam zase o něco pochopíme víc, ale já si myslím, že ty kolegyně to dělají stejnou dobu skoro jak já, tak pořád tápou. A nerozumí tomu až tak.

Určitě ale pomáhá třeba nám tady ta škola, vid'?

- Je pravda, že mám pocit, že to začínám jako lépe chápat a do hloubky RVP a ŠVP až tady.

Tak to mám já taky. Tak děkuji za rozhovor.

- Není zač.

Rozhovor s ředitelkou č. 2

Ahoj, řekni, jak tvoříte ve školce ŠVP? Tvoříš ho Ty, jako vedoucí učitelka anebo s kolegyněmi se radíte a dáváte ho dohromady kolektivně?

- Tak my jsme ho dělali už dvakrát, protože jsem už dva roky vedoucí učitelka a poprvé jsme ho tvořili právě s tou mojí kolegyní. Potom teda tam mám pedagogicky nevzdělané kolegyně. Jedna si dodělává a jedna se teprve bude hlásit. Takže tam byl problém, že třeba některé věci jsem opravdu dělala jenom já, protože holky nebyly dostatečně vzdělány na to, aby věděly třeba – já jsem je s tím teprve seznamovala vůbec, jak vypadá takový program. První jsme teda dávaly dohromady s mojí kolegyní a to se spíš týkalo toho obsahu vzdělávání. Třeba jak by si představovali tématické celky, jejich názvy a takové věci. Ale jinak ten charakter toho školního vzdělávacího programu dělám vesměs sama. Takže právě potom to konzultuji, jestli s tím souhlasí nebo ne.

A když říkáš, že ho děláš sama, jak máš formulované ty cíle? Máš je hodně podle RVP anebo je máš vlastními slovy, předěláváš si to...

- No my jsme měli teď inspekci. Začala jsem s tím, že jsem si je předělávala, aby to bylo srozumitelné, pro holky pochopitelné. Ale zase jak nejsou pedagogicky vzdělané, narazili jsme na to, že oni dost dobře neuměli rozdělit, kam co patří. Že vlastně ty cíle jsem neměla rozdělené, jestli to patří pod Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika a ony vlastně si samostatně nedokázaly představit, kam to patří, protože třeba když musely psát přípravy, protože jsou začínající, tak to přidělovaly úplně někam jinam. Výstup z toho cíle měly v úplně jiné oblasti než by měl být. Takže jsme začali druhý rok – jsem to rozpracovala tak, že jsem jim ty cíle už rozpracovávala do oblastí podle barevných kamínků. Modrý kamínek je Dítě a jeho tělo a takhle to máme rozdělený. Takže ony už měly, když se koukly do toho školního, z kterého dělaly ten třídní, tak viděly, které ty konkrétní cíle patří už k té oblasti. A pak už se to dělalo tak, aby to nebylo moc šroubovaný, jako je to v tom RVP.

Takže vlastní slova. Dobře. A měníš ho často? Vlastně teď jsi říkala druhý rok, vid'?

- Takže vlastně rok jenom.

A určitě ho učitelky mají k dispozici.

- Máme ho v každé třídě v šuplíku a ještě nám visí vlastně v každé šatně, ve vestibulu školy, protože my jsme spojeni vlastně se základní školou, takže vlastně i ti, co chodí do základky mohou vidět, co my tam máme.

A myslíš, že mají zájem rodiče si ho prohlížet?

- Ne. My jsme zjistili, že skladba úžasná, ale je poznat, že to prohlíželi rodiče, ale zjistila jsem, že za asi půl roku, že to vypadá, že to nikdo ani neotevřel, není vůbec ošahaný a pak teda jsem viděla jednu maminku a to je maminka, která je teda vysokoškolsky vzdělaná, tak tu jsem viděla, že jednou, když čekala na synka, tak si ho prohlížela. Tak jsem měla radost.

Kolik integrovaných bloků jste tam vytvořili?

- Pět. Máme pět integrovaných bloků.

Řídíte se přírodou nebo se řídíte něčím...

- My to máme vždycky podle té motivace. První rok jsme měli vlastně – protože ta školka byla první rok, ten rok se vlastně založila a byla koncipovaná, že je to jako blízko přírody a jmenuje se to jako Dubínek a Bukvička. Původně to měl být název té školky, pak z toho sešlo. Takže my jsme měli ten ŠVP Pojdte lesní cestičkou s Dubínkem a Bukvičkou a bylo to motivované právě tím lesem a přírodou.

A když jsi ho tvořila nebo když jste dělali ten ŠVP, tak jste se řídili nějakým Manuálem nebo jsi využívala nějaké poznatky z nějakého školení?

- Já když jsem právě nastoupila po mateřské, rovnou jsem byla nominovaná jako vedoucí paní učitelka, protože jsem byla jediná, která měla pedagogické vzdělání tam v té obci malé. Do té doby než jsem nastoupila na vedoucí pozici tak jsem tvořila vždycky jenom třídní. Takže pro mě to byla novinka dělat ŠVP. Takže samozřejmě – našla jsem si manuál, jak by se měl a i jsem se dívala doma na internetu na různé školky, jak to píšou. Protože ten manuál mi přišel hrozně neosobní, tak aby to mělo trošku nějakou tvář naší školky, tak jsem se koukla jak to mají ty ostatní školky. Třeba jak to mají rozvrhnuté, co tam všechno dávají.

Myslíš, že bys přivítala do budoucna nějakou pomoc? Někoho třeba osobního školitele, který by ti pomohl ŠVP sestavit. Nebo počítačový program nebo možnost koupit hotový program a jenom ho doladit na potřeby vaší školky?

- Myslím, že já už teď vím, jakou cestou. Teď už je to o tom, že já tam budu doplňovat, co se změní, jestli bych chtěla třeba směřovat školu někam. Já si spíš myslím, že je to hrozně důležité pro ty, co začínají psát. Protože když třeba ta učitelka, která dělá učitelku a pracuje jenom s tím třídním vzdělávacím programem, ač se třeba podílí s paní ředitelkou, v uvozovkách, na tom školním, tak je to většinou tak, že se tam podílíš nějakým názorem, ale nesepisuješ to. Ony potom, když nastoupí do takové pozice, tak je to podle mě těžké to sestavit. Takže si myslím, že: asi by bylo dobré mít manuál. Je těžké, protože někdo to pak zkopíruje jak to tam je dané, že prostě by to musel být takový ten základ, a každý by si ho musel dotvořit podle svého, aby ho to nesvazovalo.

A když jsi ho dělala, měla bys posoudit ty různé části, které ten ŠVP má, měla jsi někde nějaký výraznější problém to dát dohromady?

- Za prvé řízení školy, protože v té době, kdy jsem ho sestavovala, neměla jsem napsané pravomoci jako vedoucí učitelka. Teď už vím, že za všechny výstupy ve školce jsem zodpovědná já, naší paní ředitelce za základky. Ale v té době jsem nevěděla kolik tam co psát, co v tom řízení mám zaznamenat. Jak vedu školu nebo jaké pravomoci, jestli mám já organizovat něco, takže to bylo opravdu velice stručné. Další věc, ty podmínky, které já nemohu ovlivnit, když jsem vedoucí. Co se týká toho personálu spolupracujícího na té výchově ve školce, protože tam si můžu dávat tisíckrát prosociálnost a efektivní komunikaci na děti, když prostě paní kuchařka se nepřizpůsobí a to už jsme ji jednou vyměnili. Vztah k těm dětem je šilenej. Paní uklízečka to samé, takže tam je to formální. Píšu, že se snažíme, ale...

To bývá asi problém na všech školkách. My se můžeme snažit, a pak přijde paní kuchařka a začne to tam rovnat, vid'? Nebo uklízečka.

- A že to musí všechno sníst, a já, vy zase malujete, to zase bude bordel. Přesně tak.

I u nás. Něco jiného, nějakou poznámku, co bys mi k tomu chtěla říci? Máš něco, nějaký postřeh nebo něco?

- Překvapilo mě, že třeba spousta lidí, když jezdím na ta školení, ředitelek nebo vedoucích pracovníků, že se setkávám s tím, že spousta lidí v tom tápe. Ať už ho sestavují hodněkrát. Pak řekla krásnou věc jedna paní ředitelka, která vedla školení, ten seminář. Řekla, že jí to přijde hrozně o tom, že strašnou dobu se člověk snaží dojít

k tomu ideálu. Jakmile k němu dojde, tak už nemá potřebu ho měnit. Takže po několika letech už je to zase jenom papír, který pak už zůstává někde ležet. Říkala, že teď došli k dokonalému ŠVP a že už neví, co by na něm měnila, takže ho má x let a že jenom aktualizují a aktualizují. Najednou nevidí důvod, proč tam je.

Proč by se měl každé tři roky psát znovu.

- Protože řekla, že už tam nic nového nevymyslí, že vždycky evaluují a že spíš naopak jí přijde méně funkční než ten třídní VP, že ho mají jako kostru teď už a rozepisují se v TVP. Ten se opravdu může měnit furt vlastně.

V podstatě každý rok, protože se mění složení třídy.

Že to neopakují. Někdy se to dělá, že se furt opakují ty své oblíbené programy vyzkoušené pořád do kolečka. Tak jim přišlo, že ten ŠVP je takový jako nefunkční. Že tam pak už zůstane a že se do něj málokdo pak už dívá i z učitelů.

Tak já Ti moc děkuji.

Rozhovor s ředitelkou č. 3

Ahoj, já bych si s dovolením nahrála, o čem si tady budeme povídat. Vztahuje se to k školnímu vzdělávacímu programu a chtěla bych se tě zeptat, jestli ŠVP ve vaší školce děláte všichni, nebo jakým způsobem ho tvoříte, nebo jestli ho děláš sama?

- Vlastně tím, že jsem ve školce čtvrtým rokem, tak jsem tam s návrhem školního programu přišla, pak jsme detaily diskutovali. Zkoušeli jsme ho v praxi, zhruba za rok jsme ho zkoušeli a potom jsme dál doladovali další věci, komunikovali jsme spolu, jestli nám témata vyhovují, jestli je třeba něco ubrat, přidat, předělat. Dospěli jsme k nové verzi, která se sice moc nelišila od toho původního, ale pár věcí jsme tam upravovali.

Takže jste ho dělali dohromady a kolegyně se na tom spolupodílely.

- Ano. V druhé fázi, nebo vlastně i v první. Každý měl možnost se s ním seznámit a pak jsme vlastně diskutovali o tom, jak to vlastně uděláme dál.

Tak to je bezvadný. A teď ho máte nově, takže jste ho ještě neměnili a nemáte potřebu ho měnit.

- My vlastně každý rok se sejdeme a povídáme si o tom, jestli témata byla využita, jestli nemáme něco přidat, vypustit, předělat. Každý rok konzultujeme, jestli opravdu je to „to ono“.

Takhle by to asi mělo být, fajn. No a předpokládám, že ho nemáš v ředitelně zamčený, když k tomu máš takovýhle přístup. Čtou ho rodiče, třeba? Nebo mají k němu přístup?

- Rodiče mají k němu přístup, jsou s ním seznámeni vždycky nově příchozí rodiče do školky každý rok, jsou upozorněni na to, že ho mají v šatnách volně přístupný a učitelky ho samozřejmě mají na třídách.

Tedy tedy k těm cílům. Jak jste formulovali cíle v ŠVP? Formulovali jste je vlastními slovy nebo jste to hodně jakoby opisovali nebo používali formulace z RVP?

- No, spíš vlastními slovy. Zamýšleli jsme se nad tím vlastně, jaká je ta naše školka, a to je pro nás tou prioritou. To bude pro nás to „gró“.

A kolik máte integrovaných bloků? Podle čeho je máte vymyšlené?

- Máme tři hlavní bloky a ty mají podtémata. První blok má možná tak tři podtémata, a další blok asi čtyři a další asi osm.

A podle čeho jste si ty bloky vymysleli? Máte nějaké vodítko?

- Je to udělané tak, že první blok je zaměřený na osobu dítěte, jakoby na „já ve světě“ a má svá podtémata. Druhý blok je zaměřený na „já a moji kamarádi“ a zase pár podtémat a třetí blok je „já a celý svět“. Takže tam spadá nejméně témat.

Tam je nejméně témat. A takže podle těch podtémat si potom kolegyně tvoří svoje tématické celky a toho se potom drží i třeba v TVP?

- Tím, že ta nabídka těch podtémat je jakoby docela rozsáhlá, není to určené nijak časově, že zrovna v tomhle období musím dělat tenhle blok. Není to ani omezené délkou toho bloku, jak se s tím zabývat často, mají libovůli, podle chuti, podle třídy mohou sáhnout do kteréhokoliv tématu a rozpracovat ho zase podle sebe. V tom tématu se zaměřit - když máme třeba téma Putujeme po světě nebo takhle podobně to je pojmenované. Každá učitelka to může pojmout po svém. Jedna se může zaměřit třeba na jednu zemi, jedna vezme v globálu třeba celý svět, jedna vezme třeba zase jinou zemi, doplňují se.

A když jste ho teda tvořili, tak jste ho tvořili podle čeho, podle manuálu, podle jiných školek, nebo podle vlastní představy?

- No, když jsem vybírala možnosti kde se dalo, protože, když jsem začala s tvorbou seznamovat, tak jsem lapala po všech možných informacích z čeho můžu čerpat. Takže spíš mě inspirovaly jiné programy, vůbec nevím, jestli v té době jsem věděla, že existuje nějaký manuál pro tvorbu ŠVP, v RVP je také něco málo uvedeno. Ale myslím si, že ten manuál, že je, jsem se dověděla až později, že něco takového existuje.

Takže jsi ani moc nepotřebovala nějaký vodítko. Spíš jste si to vymysleli sami.

- Kdybych věděla, že něco takového už existovalo, tak bych se určitě ráda něčím inspirovala. Tím, že jsem nevěděla o manuálu pro tvorbu ŠVP, tak jsem jakoby lapala po všech možných informacích.

Byla nějaká část toho ŠVP, která byla obtížná vymyslet? Vytvořit?

Ten začátek je daný, podmínky a takové to o školce. Spíš teda jak si zajít na ty integrované bloky. Jak je pojmout, jak to udělat, aby to bylo dobře. Ty bloky aby byly

funkční. Něco člověk vymyslí, ale pak zjistí, že z téhle strany je to asi nedokonalé, pak zase se to trošičku přeorá, z druhé strany to je nedokonalé.

Mně docela vychází z těch výsledků, že dělá velký problém evaluace. Jak to máš s evaluací v tom ŠVP?

- Vycházela jsem z knížky Evaluace v mateřské škole, takže to byl asi největší problém, sehnat k tomu materiál, nějaké informace jsme získali na fakultě v Budějovicích. Hlavní bylo zamyslet se nad tím, co v té školce je pro nás důležité, od čeho se odpícháme, co nám nevyhovuje a na co se zaměříme. Tím, že jsem vstoupila nově do školky, viděla jsem tam různé věci, které by se třeba daly dělat jinak. Byly tam aktuální pro mě body, se kterými bylo třeba něco udělat, takže to bylo pro nás gró. Jaké to byly body už neřeknu, protože teď už je ta evaluace někde jinde.

Kdybys dejme tomu šla do jiné školky nebo kdyby ti někdo řekl, že máš udělat úplně nový ŠVP, věděla by sis s tím rady nebo bys chtěla nějakou pomoc buď třeba nějakého školeného člověka, který by chodil po školkách a radil by nebo počítačový program, který by byl jakoby předvytvořený. A nebo předvytvořený ŠVP a ty by sis ho upravila. Nebo by sis ho chtěla dělat zase s kolegyněmi sama.

- To je strašně těžké. Tím, že body jsou jasně dané, co má obsahovat. A jak se to má naplnit, to už ti asi těžko řekne nějaký poradce nebo nějaký program. To už si musím vymyslet sama.

Aby to vyhovovalo té naší školce. Myslím si, že třeba ta témata, ta jsou tak libovolně daná, že tam neexistuje žádná struktura, žádná kostra, že by to asi nešlo udělat do počítačového programu. To nejde. To by už musela být jasně daná kostra a ta už může být napsaná. To už bychom nemuseli dělat žádný program. To nemůže dělat žádný jiný člověk, asi se to odvíjí od těch osob, které na té školce jsou.

Jak dalece ti cizí člověk poradí, jak to dát dohromady?

- Jak to dát dohromady, protože tím, že je to tak volné a tím, že, pokud mluvím o těch tématech, nikde není určené, jak mají vypadat – když k tomu bude program, tak se zase musí ten program nalajnovat nějakou kostru, která by jakoby bude daná. A když k tomu bude školící člověk, tak nevím, jak poradí, když nezná podmínky školy, to je taky těžké. A pokud bude program na PC, tak už je jedno, jestli je daný na PC nebo nějaká kostra na listu napsaná. To by mohlo být pak centrálně stanovené. Jak? Někdo to má

podle ročních období, někdo to má zaměřené úplně jinak, takže podle mě, kdyby existoval nějaký program nebo chodící člověk, tak by musela být daleko jasněji daná struktura těch integrovaných bloků, jak mají vypadat. Pokud je to takhle volně, nevím, jestli by to nějaký program vyřešil.

Že by to možná svedlo k tomu, že by se to mohlo vracet zpátky jak to bývalo dříve v Programu?

- No, udělat kostru, aby bylo od čeho se odpíchnout. Anebo pokud se to nechá takhle volně, tak už to nic nevyřeší.

Máš ještě něco, co bys chtěla dodat? Poznámku k tomu nebo...

- Myslím si, že rámcový program je strašně nedokonalý, že je to jeden velký chaos. Že by se měl zjednodušit a dát mu nějaký systém daleko větší., kde by – nevím jak to vyjádřit – ale když vychází člověk z rámcového programu, tak může dělat dokonale a nemusí dělat nic a schová se za to. Tam není jasně nic určeno. Na jednu stranu je to dobře, že není ten pevný mantinel, ale nemá to vlastně hranice snad žádné, bych tak řekla.

To záleží na osobnosti každého.

- Myslím, že člověk může znát spoustu informací a dělat to jakoby... Ten rámcák je takový návodný. Když člověk má těch informací málo, tak ten RVP nevím, jak pomůže. To gró, co by člověk měl mít v sobě, s tím RVP vůbec nepočítá. Ten počítá s tím, že člověk je vzdělaný, má spoustu informací a pak z toho RVP může vycházet. Ale ten, kdo má těch informací málo, tak pracuje intuitivně.

Myslíš, že když přijde nekvalifikovaná učitelka do školky, která třeba by i začínala studovat, ale nemá žádné zkušenosti, tak že má větší problém, než třeba učitelka, která má dejme tomu deset let od školy.

- To pojetí má každá jinak. To je těžké vysvětlit. Když vezmu konkrétní příklad, třeba hudební výchovu, tak může být učitelka, která pouze pustí CD. A pak může být učitelka, která zahraje na nástroj, která rozvíjí zpěv a ví jak ten zpěv rozvíjet, což nikde v RVP není uvedeno, která ví, jak dělat hudebně pohybovou činnost, jak dělat doprovodnou činnost, hrát téma.

Ale zase na druhou stranu mám zkušenost, že může být učitelka, která ty informace má, třeba ze studia, ze školy a stejně to nedělá.

- To je to, co chci vyjádřit, že tam splyne člověk, který do toho dá strašně moc a člověk, který dá půlku, je polovinou zainteresovaný, třeba.

Ted' je otázka, jestli je to RVP nebo jestli je to spíš v těch osobnostech a třeba i ve vedení ředitelky, která tu učitelku nějak nasměruje.

- No, to možná taky. Ale třeba ta učitelka, pokud se řídí tímhle, tak ona si to nikde nevyčte. V tom RVP to není uvedené. Tam je třeba pouze pět písniček. Dílčí činnosti, co to všechno obnáší, to není nikde dáno. Nevím, jestli by nebyla vhodná nějaká metodika. Ale zase je to spousta papírů, že jo. Myslím, že by to mělo být v jednom co nejkonkrétnějším celku.

Možná rozpracovat očekávané výstupy, rozpracovat je, jak k nim dojít a rozpracovat je spíš pod činnostmi, myslíš?

- Nevím, mě to přijde strašný chaos . Cíle, výstupy, kompetence, na téhle straně výstupy, na téhle straně kompetence. Z jednoho velkého udělat jednodušší systém. Tím, že něco budu dělat takhle, tak se někam dostanu. Nemusím to nazývat třemi různými věcmi, nevím. Mám cíl a výstup, je jasné, že cíl je pro učitelku, výstup pro dítě. Ale vlastně ten cíl je opsaný v tom výstupu. Je to jedna a ta samá věc trošičku jinak uvedená, ale mně to přijde zbytečné uvádět dvě věci, které jsou stejné. Cíl je hod míčem a výstup je umí házet míčem. Kdyby tam byl jenom hod míčem, tak si to snad člověk v hlavě srovná, že když tím míčem budu házet, tak to dítě by se to mělo naučit. Takže kdybych tam ty činnosti víc zkonkretizovala, tak je mi jasný, že je musím zařadit a že pokud je budu zařazovat, automaticky z toho nějaký výstup vyplývá a už ho tam nemusím vůbec uvádět. Že se to bude skládat do nějakých kompetencí, to už je potom jakoby tuplem jasný. Proč to opisovat třikrát jednu věc. Pak je v tom zbytečný chaos. Když mám cíl naučit děti kultivovaný přednes a už vím, že je to můj cíl, že výstup z toho bude dobře mluvit, že je to jedna a ta samá věc opsaná jednou tak a jednou položená jinak. Já bych řekla, že ten RVP má 47 cílů nebo kolik , ale některé cíle tam úplně chybí a některé jsou tam třeba pětkrát. Akorát maličko jinak formulované. Spíš mě zaráží ten RVP než ten ŠVP, ten už si je člověk schopný vytvořit. Ale zase – má ŠVP obsahovat kompetence? Bylo mi řečeno při poslední inspekci, že má.

Nám zase bylo řečeno, že nemusí.

- Já je tam neměla a bylo mi řečeno, že je tam mám dopsat. Jak já můžu do těch mých x témat rozepsat kompetence, když cokoliv dělám , tak vždycky k nějaké kompetenci dospívám a já nemůžu říci, že v tomhle bloku plním tuhle kompetenci a druhým jinou. Já je plním kompletně pořád. Tak proč se tímhle zabývat a proč je někde uvádět, když je to jasný. Když s tím dítětem dělám, tak tu kompetenci rozvíjím.

Nám řekla paní inspektorka na školení, že kompetence se psát nemusí.

- No a já na základě inspekce jsem je tam dopisovala. Takže je vymažu.... Protože já jsem je tam taky neměla, přišlo mi to postavené na hlavu. Kouskovat kompetence do jednotlivých témat.

Ty se plní pořád. Podle mě je to takový dlouhodobý cíl, který plníš pořád při všech činnostech.

- Takže kdyby bylo vypsáno – výtvarný obor má obsahovat ty ty ty činnosti - i když dospíváme k tomu, že se vracíme k oblastem jazykovým, výtvarným, hudebním, že to není rozkouskované dítě a jeho tělo, dítě a jeho psychika. Ale myslím si, že kdyby to bylo podle těch oblastí, kdyby měli jasno, co v těch jednotlivých oblastech dělat, nelze opomenout něco, že třeba nebudu vůbec s dítětem házet míčem. Bude mi jasné, že když kouknu do nějakého přehledu, že jsem s tím míčem házela v září a pak už třeba vůbec. A řeknu si: „Aha, tak se musím zaměřit tady na tu věc.“ A je jasné, že když budu házet míčem, že dospěji k nějakému výstupu a plním nějakou kompetenci a nemusím další věci řešit. Mně by stačila jen ta činnost. Abych viděl, že mám házet míčem, mám při zpěvu rozšiřovat hlasový rozsah nebo mám při zpěvu cvičit rytmus, mám při zpěvu cvičit dynamiku nebo metrum. A tohle když budu mít někde napsané a budu se toho držet, tak je jasné, že dospívám k výstupu a že tím plním kompetence.

Myslím, že to bylo vyčerpávající, děkuji ti za rozhovor.